

De TUIN van Oostduin

Tuinhistorische verkenning en inrichtingsplan
9 juni 2022

De TUIN van Oostduin

Tuinhistorische verkenning en inrichtingsplan
9 juni 2022

Opdrachtgever Stichting Oostduin

STICHTING IN ARCADIË

Daam Fockemalaan 22
3818 KG Amersfoort
033 4480035
www.stichtinginarcadie.nl

9 juni 2022

Projectmedewerkers Stichting In Arcadië
ir. P. Verhoeff, landschapsarchitect BNT
M.I. Haverman, MA historicus
ir. J.D. Tump, landschapsarchitect

Alle foto's zijn gemaakt door Stichting In Arcadië,
tenzij anders vermeld.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave
mag worden veeelvoudigd, opgeslagen in een
geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar
gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij
elektronisch, mechanisch, door fotokopieën,
opnamen of op welke manier dan ook, zonder
schriftelijke toestemming van Stichting In Arcadië.

Locatie plangebied: park Oostduin-Arengsdorp, 's Gravenhage (Benoordenhout).
kad. perceelnr. 5319 (sectie X) en onderdeel van perceelnr. 5320

Opdrachtgever: Stichting Oostduin
t.a.v. ir. G. van Evert
Postbus 371
2501 CJ DEN HAAG

INHOUD

1. Inleiding	7
1.1 Inleiding	9
1.2 Leeswijzer	9
2. Ontwikkelingsgeschiedenis	11
2.1 Vroegste geschiedenis tot 1800	13
2.2 19 ^e eeuw	15
2.3 1902-1947 Marie A.O.C. gravin van Bylandt	17
2.4 1947 tot heden	21
3. Actuele situatie, analyse en waardestelling	23
3.1 Werkmethode	25
3.2 Monumentenstatus	25
3.3 Actuele situatie	25
3.4 Analyse en waardestelling	33

DEEL A: Schetsontwerp

(het voorstel voor overleg, 25 mei 2021)

4. Inrichtingsplan TUIN van Oostduin	37
4.1 Inleiding en visie	37
4.2 Uitwerking terreininrichting	41

DEEL B: Definitief inrichtingsplan

(het overleg en de aanpassingen, 9 juni 2022)

5. Overleg	45
5.1 planproces en inspraakverslag	46
6. Aangepaste definitief inrichtingsplan TUIN van Oostduin	49
6.1 Toelichting aanpassingen	51
6.2 Functies en gebruik	53
6.3 Fasering uitvoering en opsplitsing in drie WABO aanvragen	54
6.4 Maatregelen en materialisatie	56

BIJLAGEN	60
-----------------	-----------

1 Inleiding

↑ Een landgoed met diverse parels: theekoepel, portierswoning met toegangshek, tuinmanswoning.

Foto's Stichting Oostduin

← Het globale studie- en plangebied voor de 'Tuin van Oostduin' is weergegeven op een plattegrond van Oostduin-Arendsdorp van de gemeente Den Haag.

Ondergrond: Schetsontwerp Inrichtingsvisie Oostduin-Arendsdorp, door Ingenieursbureau Den Haag, 04-2012

1.1 Inleiding

De stichting Oostduin wil een parel toevoegen aan het landgoed. Met de aanleg van de Tuin van Oostduin wil de stichting de rijke tuingeschiedenis van het landgoed doen herleven op de plaats waar oorspronkelijk tuinen waren. De recente verwerving van de “Gravinnetuin” maakt dit mogelijk.

Recent is de ‘Gravinnetuin’ op het landgoed Oostduin-Arendsdorp te Den Haag, behorende tot het flatgebouw ‘Résidence la Haye’, in eigendom en beheer overgedragen aan Stichting Oostduin. De ommuurde Gravinnetuin werd tot voor kort benut als een soort ‘volkstuinten’ door de bewoners van de naastgelegen flat. De tuin ligt op het terrein van het historische landgoed Arendsdorp, waarvan een groot deel van de parkaanleg bewaard is gebleven en momenteel als openbaar park voor de wijk Benoordenhout fungeert.

Bij de overdracht aan Stichting Oostduin ontstond het idee deze tuin, die momenteel in slechte staat verkeert, te herstellen als historische moestuin, en deze tuin op een gepaste manier open te stellen voor het publiek. Hierdoor zal de historische en belevingswaarde van het gebied als geheel toenemen. De wens bestaat het plan voor deze tuin te integreren met de eerder ontwikkelde plannen voor een bloementuin op Oostduin.

1.2 Leeswijzer

Dit document omvat de planvorming voor de Tuin van Oostduin. Het bestaat uit de volgende onderdelen:

na deze inleiding met inhoudsopgave en leeswijzer volgt het onderzoek bestaande uit de tuinhistorische quickscan (hoofdstuk 2) en de voorlopige waardestelling (hoofdstuk 3). Vervolgens wordt in deel A het Schetsontwerp (25-05-2021) voor een nieuwe bloementuin en een moestuin in de historische moestuinen toegelicht (hoofdstuk 4). Dit pakket bestaande uit onderzoek en schetsontwerp is het voorstel waarover overleg is gepleegd met de buurt.

In deel B wordt het resultaat van het overleg beschreven. Dit bestaat uit het inspraakverslag (hoofdstuk 5) en het definitief ontwerp (09-06-2022, hoofdstuk 6).

Historisch onderzoek

Aangezien het plangebied in de historische aanleg van landgoed Arendsdorp en in het beschermde stadsgezicht Benoordenhout ligt, is een verkennend historisch onderzoek naar de ontwikkelingsgeschiedenis en historisch-ruimtelijke samenhang van de tuin- en parkaanleg noodzakelijk. Het onderzoek omvat kaart-, literatuur- en beperkt archiefonderzoek. Het richt zich met name op de terreininrichting en ruimtelijke structuur van het plangebied. Bouwhistorisch onderzoek behoort niet tot de opdracht. Resultaat is een cartografisch overzicht naar de ontwikkelingsgeschiedenis van de tuin- en parkaanleg en tekstueel uitgewerkte onderzoeksresultaten en analyse.

Actuele situatie

Deze onderzoeksfase richt zich op de actuele situatie van het plangebied. De huidige situatie wordt op hoofdlijnen geïnventariseerd en vastgelegd door middel van een foto overzicht, beschrijving en kartering. De inventarisatie omvat een overzicht van de bestaande tuinhistorische elementen en hun staat van onderhoud, zoals bouwwerken, de wegen en paden, de waterpartijen en de beplantingsstructuur.

Tuinhistorische analyse en voorlopige waardestelling

Deze onderzoeksfase omvat de synthese van de historische verkenning en de inventarisatie van de actuele situatie en resulteert in een analyse en voorlopige waardestelling van de actuele situatie van het plangebied. Een specifieke architectuur- en bouwhistorische beschrijving en waardestelling van de eventueel voorkomende individuele bouwwerken behoort niet tot de opdracht.

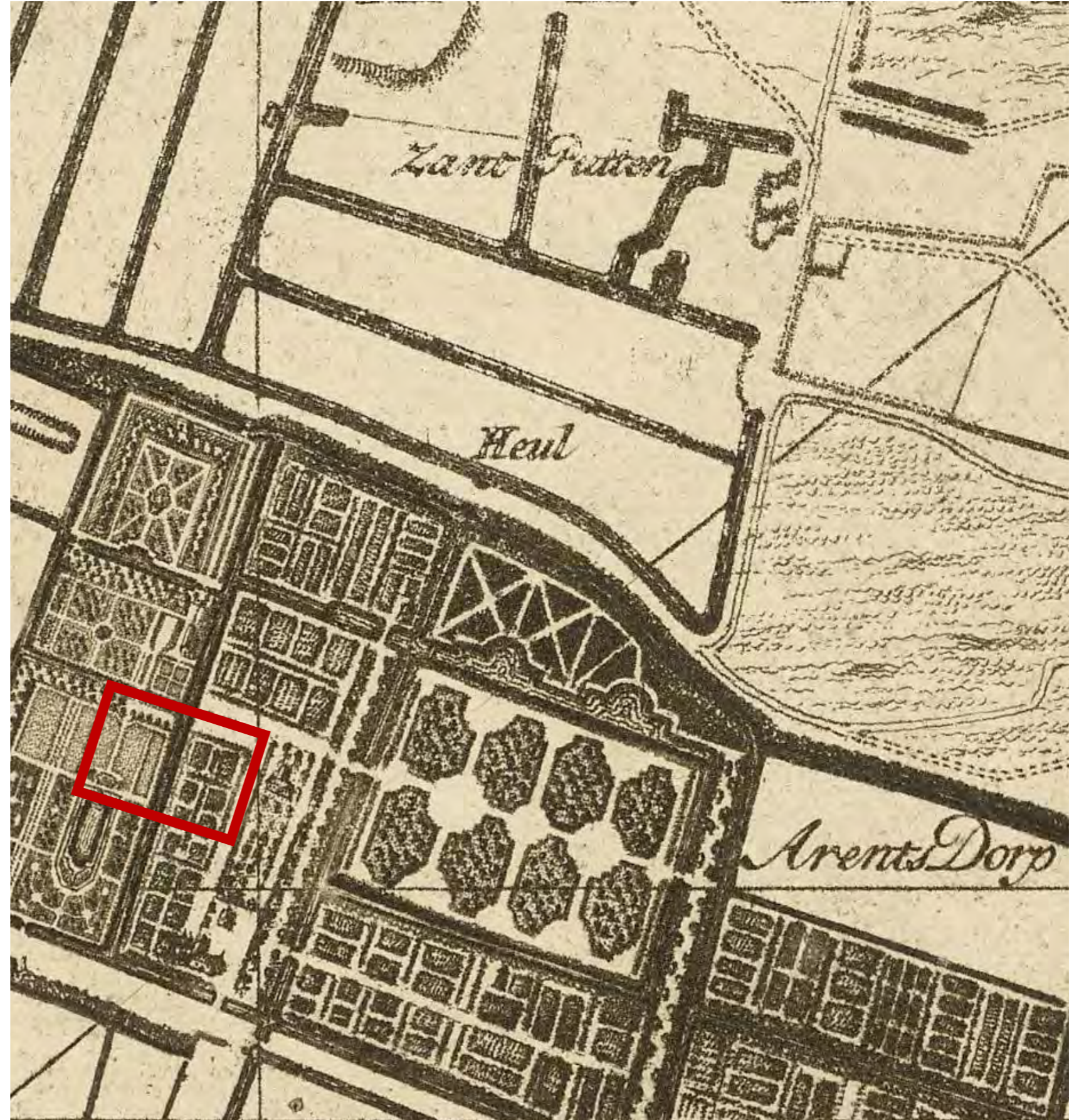
Schetsontwerp

De ontwerpfasen betreffen het inrichtingsplan voor de herinrichting van een deel van de grotendeels verdwenen historische moestuinen van Oostduin-Arendsdorp. Het doel van het plan is het zorgvuldig inpassen van de gewenste functies van het plangebied als moestuin en bloementuin en het versterken van de erfgoedwaarden.

Het schetsontwerp richt zich op de ruimtelijke opzet van de tuinen en de te realiseren beplantingen op hoofdlijnen en wordt in een latere ontwerpfasen verder uitgewerkt.

Het inrichtingsplan is opgesteld samen met een werkgroep waarin op uitnodiging van het Bestuur van de Stichting Oostduin een vijftal direct bij de tuin en het landgoed betrokken bewoners hebben geparticipeerd. De vaststelling van het ontwerp inrichtingsplan was de start voor het overleg met de buurt en diverse betrokkenen. Het definitief ontwerp voor de terreininrichting (Deel B) betreft een nadere uitwerking van het schetsontwerp.

2 Ontwikkelingsgeschiedenis

Linkerpagina:**Linksboven:**

Oostduin en Arendsdorp op de Wandkaart van Delfland en een deel van Schieland, vervaardigd door C. Aerssen, 1611.

Nationaal Archief, 4.ZHPB, inv.nr. 83

Linksonder:

Detail van de Kaart van de Oostduinen en Waelsdorp tot aan de Bezuidenhoutseweg, ca. 1650.

Archief Hoogheemraadschap van Delfland, nr. 708.

Rechts:

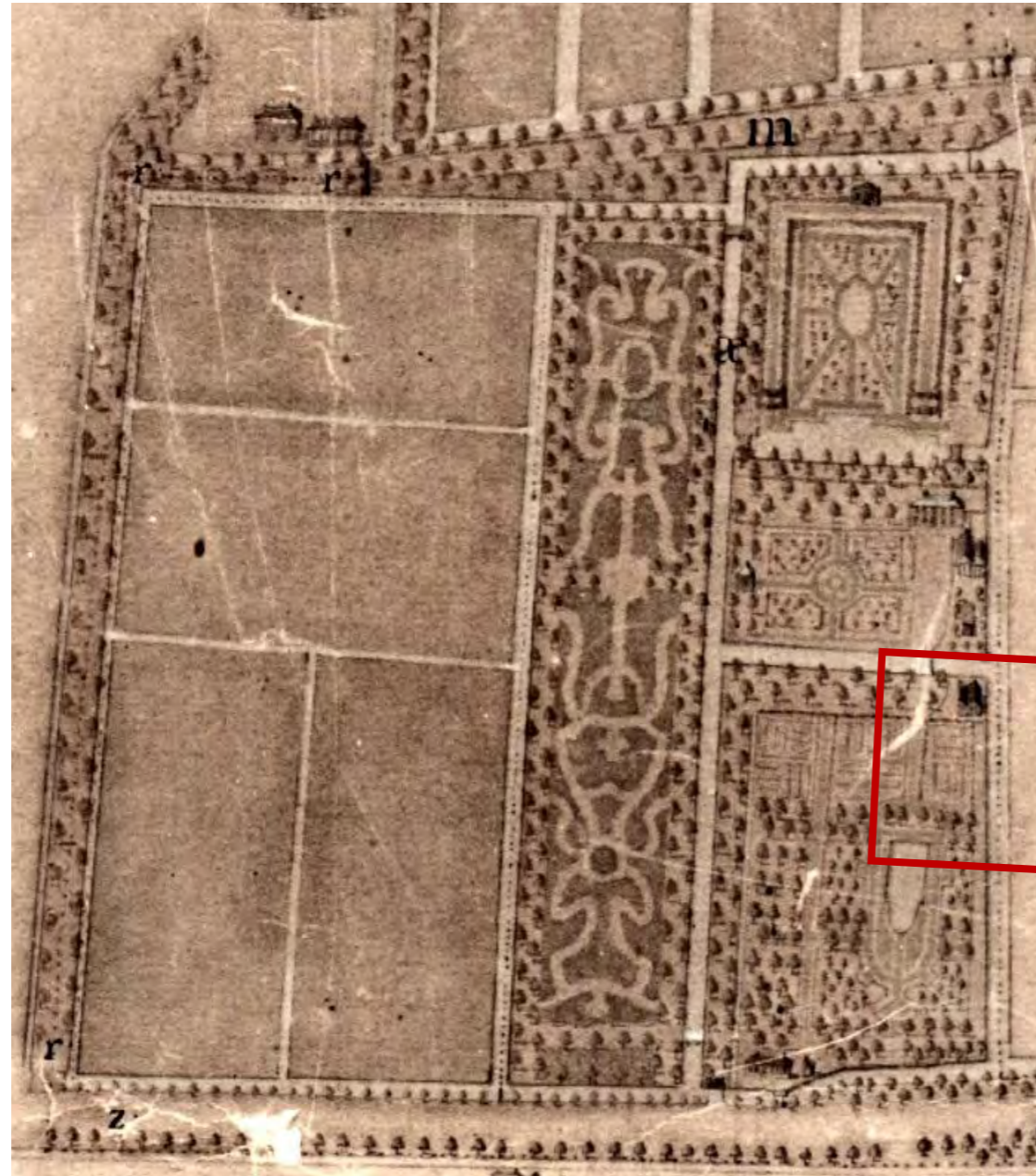
Het landgoed met geometrische aanleg op de Kaart van het hoogheemraadschap van Delfland, gemeten door de landmeters Nicolaas en Jaacobus Kruchius uit 1712.

Nationaal Archief, 4.VTH, inv.nr. HA

Rechterpagina:

De locatie van de pluktuin op Oostduin (blauw omkaderd) op de Kaart van de heerlijkheid Waalsdorp met de bijleggende landen en bosschen, door J.J. Blassiere uit 1765; De rechte bedden duiden op een gebruik als moestuin.

Gemeentearchief Wassenaar, inv.nr. WASKATEK-0003.

2.1 Vroegste geschiedenis tot 1800

De landgoederen Oostduin en Arendsdorp maken onderdeel uit van de landgoederenzone op de oude strandwallen in Den Haag.

De naam Oostduin komt voor het eerst voor in 1565; er is dan sprake van een boerderij en een boomgaard. De eerste vermelding van het latere Arendsdorp dateert uit 1568, dat op dat moment bestaat uit een groep woningen met een speelhuis en een kruidentuin. Het dankt zijn naam aan jonkheer Arend van Dorp, raad en hofmeester van Frederik Hendrik. De naam Arendsdorp ontstond vermoedelijk, toen de Hofstede in 1648 tot heerlijkheid werd verheven. Een verheffing die plaats had zeer tegen de zin en onder nadrukkelijk protest van de bureu. Voor 1648 sprak men van de 'Dorpenwoning'.

Vanaf het Haagse Bos liep een lange toegangslaan naar de buitenplaats. De dubbele gracht langs de noordzijde, langs de huidige Goetlijfstraat, dateert van ca. 1650. In 1683 verkochten de erfgenamen van Arend van Dorp sr. en jr. het goed aan Hugo du Bois, commies-generaal-fiscaal ter recherche van de gemene landsmiddelen. Onder Hugo du Bois kreeg Arendsdorp een geometrische aanleg waar tot op heden elementen van herkenbaar zijn, zoals de percelering ten zuiden van de vijver, de lanen, tuilmuren, grensslotten en de barokke vorm van de vijver. Het landhuis Oostduin wordt in de tweede helft van de 17^e eeuw gebouwd, vermoedelijk ten tijde van de familie van Liere. De van Liere's vergrootten het bezit door aankoop van land aan de zijde van de huidige Wassenaarseweg. In 1708 wordt Oostduin verkocht aan Mr. Hendrik Fagel, commies der Staten-Generaal. Hij rondde door zijn koop het bezit tot de huidige oppervlakte af. Op de gronden werd een geometrische aanleg gerealiseerd. De aanleggen zijn zichtbaar op de kaart van Cruquius van 1712 en de kopie hiervan uit 1757. Hierop is te zien dat de planlocatie, gelegen op Arendsdorp, is ingericht als moestuin. De tuinmuur ten westen van de planlocatie dateert uit de 17^e/18^e eeuw. In het Haags Gemeentearchief was een kaart aanwezig van de 'Warmoezenierstuinen van Arendsdorp' uit 1742. Deze kaart is sinds 1995 zoek. Arendsdorp staat niet weergegeven op de Kaart van de heerlijkheid Waalsdorp met de bijleggende landen en bosschen uit 1765. Hierop is wel de aanleg van Oostduin te zien, de rechte bedden binnen de planlocatie duiden op een gebruik als moestuin.

Aan het eind van de 18^e eeuw werden de parken van Arendsdorp en Oostduin omgevormd in landschapsstijl. Zeer waarschijnlijk werd in deze omvorming de zichtlijn vanuit het hoofdhuis van Oostduin over de vijver naar de Wassenaarseweg gerealiseerd. Tijdens deze omvorming was Johan baron van Honstein de eigenaar van Arendsdorp, terwijl Oostduin nog in bezit was van de familie Fagel.

Kadastraal Minuutplan Wassenaar,
Zuid-Holland, Sectie E, blad 03, 1822
(detail).

450— 'bosch, opgaand geboomte'
451— 'boomgaard'
462— 'tuin' (moestuin)
463— 'broeikas en erf'

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed,
nr. MIN08224E03.

2.2 19^e eeuw

Op het Kadastraal Minuutplan Wassenaar (KMP) (het gebied hoorde tot 1884 tot Wassenaar) van 1822 bestaat de huidige planlocatie uit stukken van verschillende percelen gelegen op het terrein van zowel Oostduin als Arendsdorp. Op Oostduin is een gedeelte van de planlocatie als apart perceel (nr. 462) herkenbaar. Het is dan in gebruik als 'tuin' (moestuin), op het perceel staan tevens een huisje met broeikas en erf (nr. 463). De huidige Gravinnetuin is hier nog geen apart perceel maar ligt op de grens van twee aparte percelen, namelijk nrs. 450 en 451. Deze percelen bestaan uit 'bosch, opgaand geboomte' (nr. 450) en een 'boomgaard' (nr. 451). Arendsdorp was toen in bezit van Maria Suzanne Fagel (1746-1826), douarière van Hendrik Collot d'Escury; de eigenaar van Oostduin was mr. Cornelius Emilius van Doeveren (1768-1844).

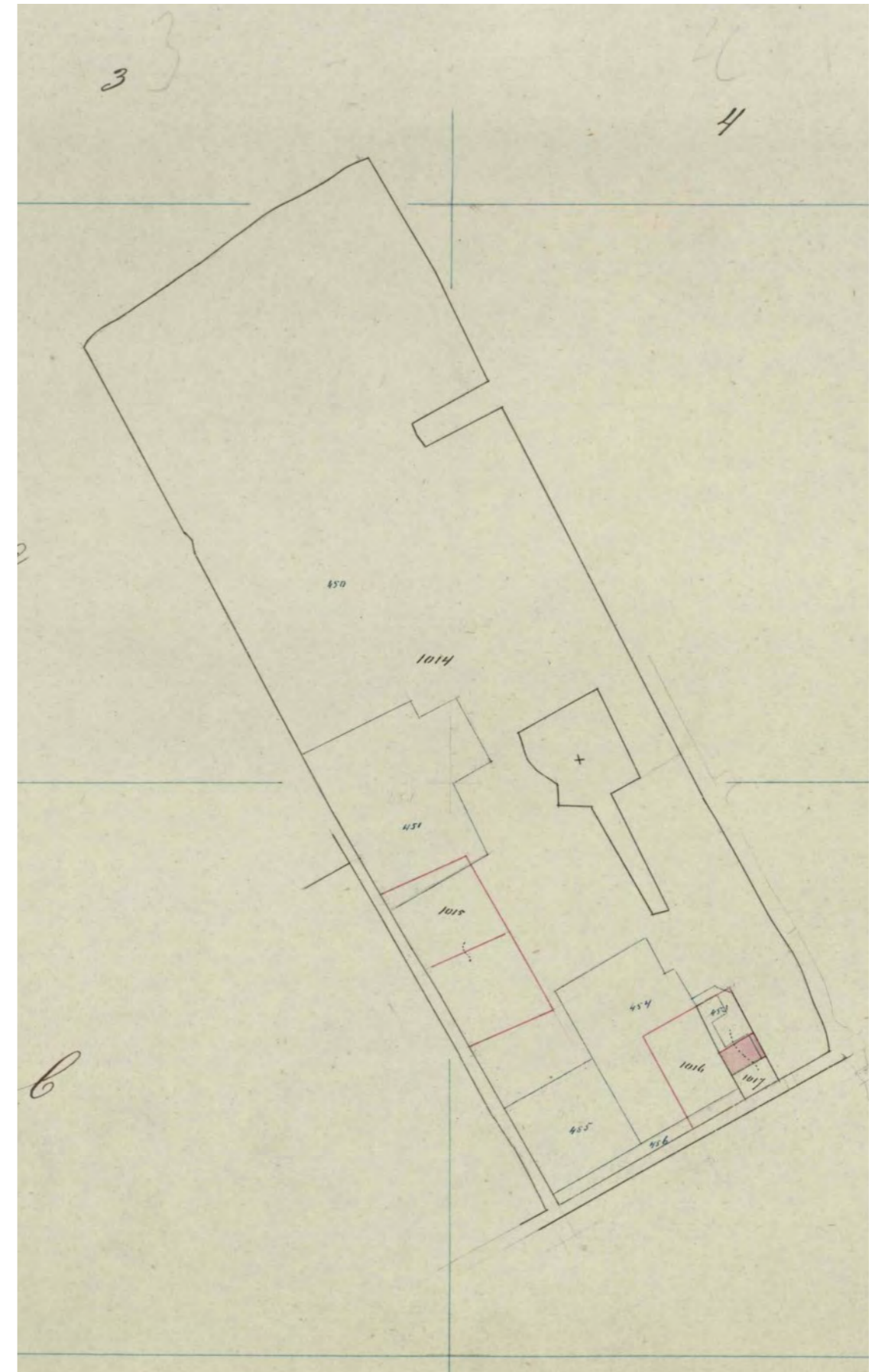
De samenvoeging van de landgoederen dateert van halverwege de 19^e eeuw; de toenmalige eigenaresse van Arendsdorp, Elisabeth Henriette Emilie barones van Tuyll van Serooskerken (1782-1854), geboren Collot d'Escury, breidde in 1845 haar bezit uit met de aankoop van Oostduin en het direct ten westen gelegen Waalsdorp. Zij en haar echtgenoot mr. Carel Emanuel baron van Tuyll van Serooskerken (1775-1845) waren beide kleinkinderen van Hendrik Fagel. Elisabeth was door erfenis al in het bezit gekomen van Waalsdorp en Arendsdorp. Bij haar dood in 1854 liet zij het gehele bezit na aan haar minderjarige kleinzoon Carel Jan Emilius graaf van Bylandt (1840-1902), enige zoon van haar in 1849 overleden dochter Maria Henriëtta van Tuyll van Serooskerken (1815-1849), gehuwd met mr E.J.A. graaf van Bylandt (1807-1876). De afgifte van het legaat geschiedt pas in 1879.

In 1881 wordt het kadaster bijgewerkt, waarbij de twee percelen bos en boomgaard op Arendsdorp gesplitst en een nieuw perceel (E 1015) gecreëerd. Het langwerpige perceel, dat volgens de tekening uit twee vierkanten bestaat, is dan in gebruik als 'tuin' (moestuin). Er vinden met betrekking tot de aanleg van de moestuin op Oostduin in structuur en functie geen wijzigingen plaats gedurende deze periode.

→ Hulpkaart januari 1881 met daarop aangegeven de nieuwe moestuin (perceel 1015).

Kadaster, inv.nr. HK_WSN01_E_64

← Veldminuut van de Topografisch Militaire Kaart, 1840.

Linksboven:

Foto van de planlocatie op landgoed Oostduin-Arendsdorp met de kassen en moestuinbedden, ca. 1930.

Haags Gemeentearchief, nr. HGA001418006

Linksonder:

Het Jozef Israëlsplein met linksonder de moestuinen op Arendsdorp en rechts Oostduin op een luchtfoto van KLM, ca. 1925.

Haags Gemeentearchief, nr. 0.85775

Rechtsboven:

Hulpkaart van het landgoed Oostduin-Arendsdorp, januari 1937.

Kadaster, inv.nr. HK_GVH16_X_547

Rechtsonder:

Het landgoed op een luchtfoto van de Topografische Dienst, 1938.

Haags Gemeentearchief, nr. HGA001-087799

2.3 1902-1947 Marie A.O.C. gravin van Bylandt

Na het overlijden van Carel Jan Emilius graaf van Bylandt (1840-1902) komt het gehele bezit in handen van zijn dochter, jonkvrouw Marie Alexandrine Otheline Caroline gravin van Bylandt (1874-1968). Aan het begin van de 20^e eeuw krijgt het landgoed Oostduin-Arendsdorp zijn huidige afmetingen na de door belastingverhoging gedwongen verkoop van het overgrote deel van het grondbezit van de Marie A.O.C. gravin van Bylandt en de aanvaarding van het Uitbreidingsplan van Berlage in 1911. Waalsdorp en een gedeelte van het landgoederen Oostduin en Arendsdorp werden afgekegeld ten behoeven van de bouw van de wijk Benoordenhout. Vermoedelijk is er vanaf dan sprake van het landgoed Oostduin-Arendsdorp, in plaats van twee afzonderlijke landgoederen. Door de gunstige ligging ten opzichte van het centrum en de uitvalswegen bleek de wijk zeer aantrekkelijk voor de vestiging van kantoren, waaronder kantoren van de Nederlandsch-Indisch Spoorwegen (1915) aan de Wassenaarseweg en de B.I.M. (Shell) aan de Carel van Bylandtlaan (1916).

Marie A.O.C. gravin van Bylandt woonde aanvankelijk afwisselend op de Lange Voorhout en huis Oostduin, maar vanaf 1918 vestigt zij zich permanent op het landgoed. Zij besteedde veel aandacht aan haar huis en aan het park. Tot de Tweede Wereldoorlog liet zij van internationale tentoonstellingen voor tuinaanleg het mooiste naar het landgoed brengen. Rond 1925 werd de gracht om beide buitenplaatsen vergraven tot de nog altijd aanwezige slingervijver en werd het parkje aan de Goetlijfstraat aangelegd. Een foto uit ca. 1930 toont de toenmalige inrichting van de planlocatie, het perceel was grotendeels ingericht met kassen en moestuinbedden binnen langgerekte rechthoekige stroken. Uit luchtfoto's valt te herleiden dat deze inrichting tot eind jaren '60 standhield. In 1939 werd Arendsdorp in een aparte NV, namelijk 'NV Arendsdorp, maatschappij tot exploitatie van onroerende zaken', ondergebracht, de gravin bleef betrokken als mede-eigenaar.

Over de gang van zaken met betrekking tot de moestuin is het een en ander bekend door de memoires van tuinman Anton Kraaij, die tussen 1932 en 1943/'44 op het landgoed werkte:

'Het "tuinpersoneel", waarbij ik als bloemschikker behoorde, trof ik aan in het schaftlokaal, deel van een vrij groot gebouw, waarin naast het kantoor van Piet [Borgman, tuinbaas] ook een paar schuren, die voor opslag van rietmatten, broeiramen enz. waren bestemd. Behalve genoemd duo waren daar ook de fruitbaas Nijk, die zich uitsluitend bezighield met de boomgaard, de fruitkelder, de kersencannel, de druivenkas en de verzorging van de perzikleibomen die bij tientallen tegen de betonnen schuttingen waren geplant.

Hij ging eveneens over de groenteafdeling waarvoor hij tevens over Koos Teunissen kon beschikken, een vakman op zijn gebied en Willem Keereweer en "Ouwe Piet van Swieten" die altijd het grove werk deden. Voor de bloemkwekerij waren daar Gerrit Varik en Sikko Rinkema totaal 8 man. Al spoedig werd mij verteld dat dit slechts de kleinste helft van het personeel was die voor de verzorging van het landgoed aanwezig was. Aan het andere eind van het landgoed was een dergelijk schaftlokaal, waar de bosbaas van der Kwaak de scepter zwaaide over een kleine 10 man bospersoneel. [...] Mijn taak kwam erop neer bloemen, bessen, groen enz. te verzamelen die ik meestal een nacht in de bloemenshuur in het water liet staan om ze de volgende dag in een paar groen geverfde manden naar Huize Oostduin mee te nemen om ze daar in een groot aantal grote en kleinere vazen te verwerken. [...]

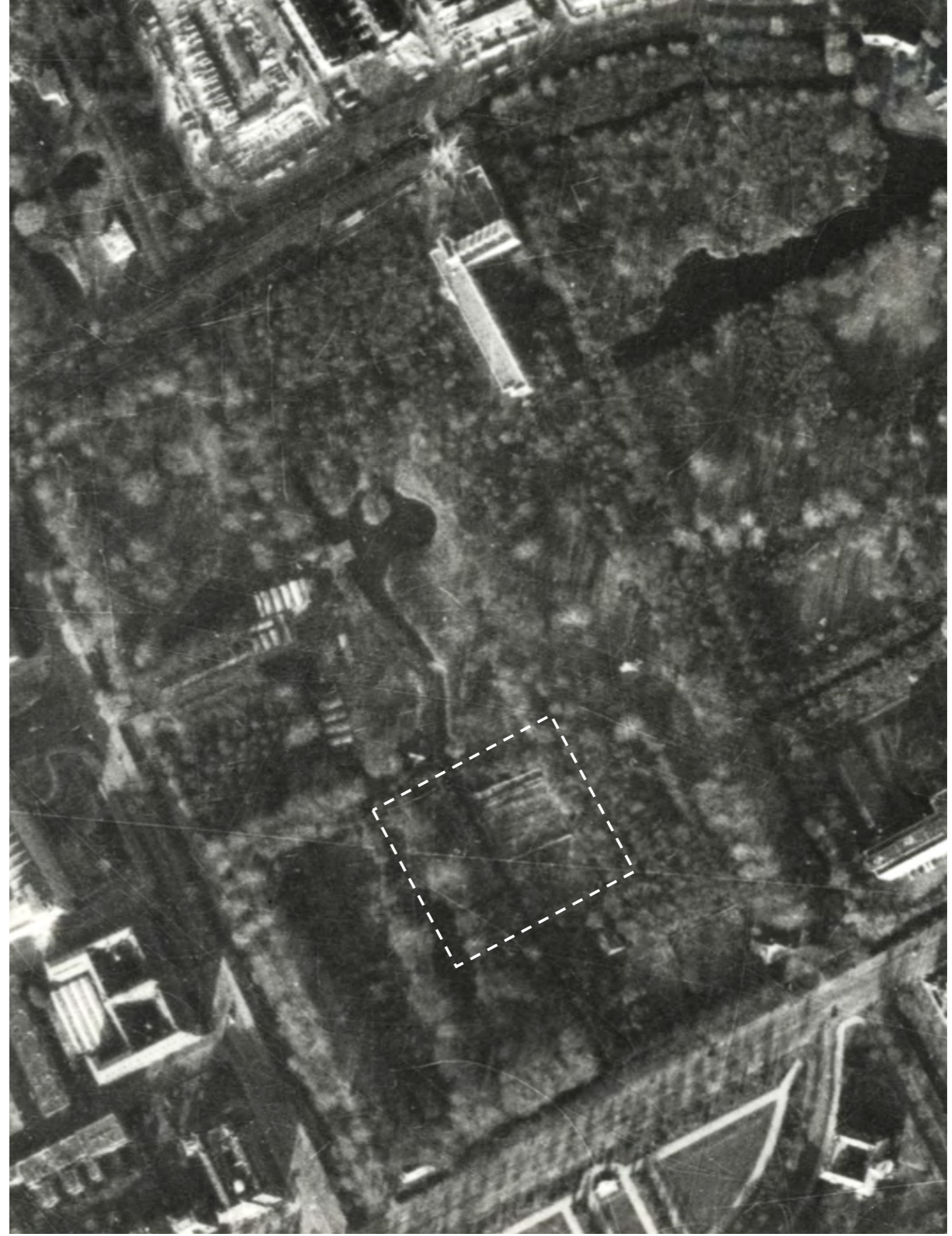
Vrijwel dagelijks hadden de [tuin]bazen Borgman en van der Kwaak besprekingen met de Freule. [...] De opdracht die Piet Borgman had gekregen was om ervoor te zorgen dat de gravin te allen tijde over voldoende bloemen kon beschikken. Het dient gezegd dat hem daartoe vrijwel onbeperkte financiële middelen ter beschikking werden gesteld. Nimmer heb ik gehoord dat hem in dat opzicht voor aankoop door haar iets werd geweigerd. In het najaar konden door Piet voor de wintermaanden duizenden tulpen- en hyacintenbollen worden besteld evenals vrijwel alle denkbare heesters die zich leenden om met veel warmte geforceerd in de wintermaanden in bloei getrokken te worden als sering, japanse kers, sneeuwballen, azalea's, rhododendrons en vele anderen. Omdat ik zo'n beetje de rechterhand van Piet was maakte ik meestal de lijsten voor de bestellingen op evenals voor het zaad voor de diverse eenjarige planten. In de verwarmde kassen kweekten we o.a. chrysanthen, anjers, poinsettia's, gerbera's, euphorbia's en vele andere soorten.

Mijn taak was alles te verzamelen aan groen en bloemen wat ik binnen dacht te kunnen gebruiken waarbij ik in het voorjaar ook van sommige heesters die dan in het bos in bloei stonden gebruik mocht maken. In de eetkamer van de freule stond altijd het zgn. tafelstuk dat bestond uit een rond middenstuk en daar om heen vier kleinere vaasjes. Hier mocht nooit iets op aan te merken zijn. Voor dat tafelstuk in de eetkamer gebruikte ik vaak rozen die in grote perken met stam- en struikrozen op het landgoed aanwezig waren en waarvan wij ook het onderhoud van snoeien enz. hadden. Naast een aantal kassen en bakken met broeiramen was er ook nog de kweekkas waar behalve orchideeën en groen van alles werd gekweekt.

[...] voelden we op de tuin de behoefte om in de winter over meer ruimte te kunnen beschikken voor het forceren van de diverse heesters. Piet, die wist dat ik vaak thuis aan het tekenen was voor de cursus tuintekenen die ik volgde vroeg me, of ik niet een tekening wilde maken voor een kassencomplex met drie afdelingen die op verschillende temperaturen zouden kunnen worden gehouden. Bovendien moest er een ketelhuis bij waar de ketel zo diep geplaatst zou worden dat boven de ketelruimte nog een werkruimte zou ontstaan. Op mijn manier heb ik daar erg mijn best voor gedaan en uiteindelijk was het een prachtige tekening waar ik mijn naam onder zette. Toen Piet er enthousiast mee naar de freule ging had hij dan ook geen enkele moeite om het plan verwezenlijkt te krijgen. Piet had al een aannemer op het oog [...] en binnen zeer korte tijd kon men aan de uitwerking van het plan beginnen. Het typeert de gravin dat een dergelijk toch zeer duur plan in zo'n korte tijd zonder enige tegenwerking door haar werd goedgekeurd.'

Kraaij noemt dat de gravin zo gesteld was op haar bloemen, dat haar timmerlieden voor korte vakantieperiodes triplex kisten hadden gemaakt voor het vervoer van haar eigen bloemen naar haar hotel.

Tijdens de Tweede Wereldoorlog bouwen de Duitsers in het parkje aan de Goetlijfstraat tussen de aanwezige lindes een bunkercomplex aangelegd. In 1943 wordt de gravin gedwongen het landgoed te verlaten. Volgens Kraaij had de directeur van de plantsoendienst Dorenbos of Rijnvelt daarna enige daarvoor geschikte gedeelten van het terrein laten gebruiken voor het inzaaien van bonen. Het landgoed raakt zwaar beschadigd door een V2-bom, maar ook door plundering. Na de bevrijding wilde zij haar bezittingen aan de Wassenaarseweg niet meer betreden. Het landhuis Oostduin, dat door de oorlog sterk geleden had, werd na de oorlog afgebroken; landhuis Arendsdorp was al eerder verdwenen, vermoedelijk rond 1854.

Links:
Het landgoed op een luchtfoto van
de Topografische Dienst, 1945.

*Haags Gemeentearchief, nr. HGA001-
087799*

Midden:
Het landgoed op een luchtfoto van
de Topografische Dienst, 1954.

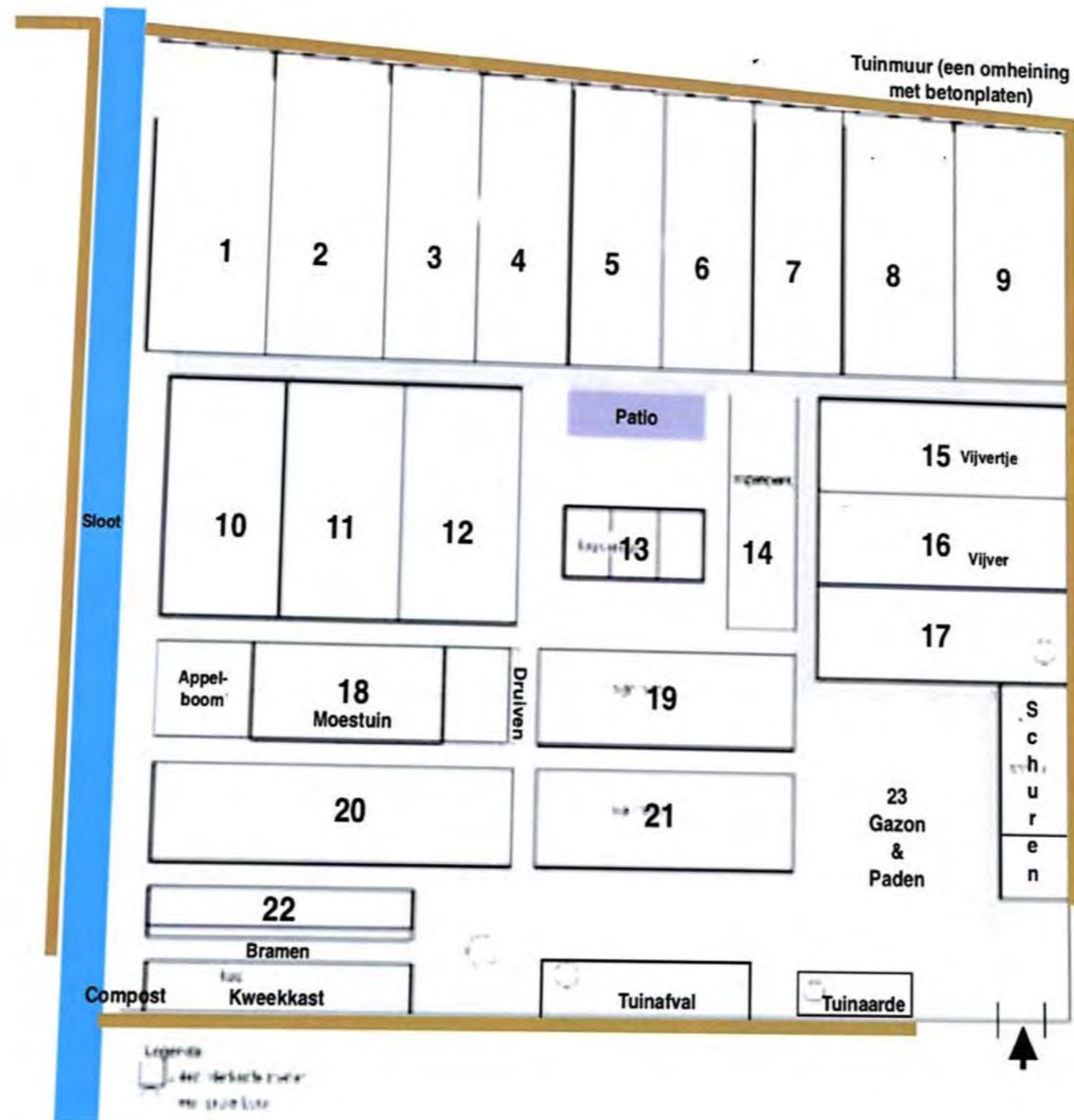
*Haags Gemeentearchief, nr. HGA001-
087799*

Rechts:
Het landgoed op een luchtfoto van
de Topografische Dienst, 1976.

*Haags Gemeentearchief, nr. HGA001-
087799*

Schematische plattegrond tuin-complex flatgebouw Arendsdoorp z.j.

Collectie Stichting Oostduin
Bewerking Stichting In Arcadië, 2020

2.4 1947–heden

In 1947 ging het eigendom van Oostduin over van privébezit naar de Stichting Oostduin, opgericht door de diaconie van de Hervormde gemeente Den Haag. Ook Arendsdorp kwam in eigendom van deze stichting. De Stichting Oostduin had het park had aangekocht met als doel het bouwen van een rusthuis voor bejaarden, een kerk en een gebouw voor de Synode. Het doel is grotendeels bij plannen gebleven.

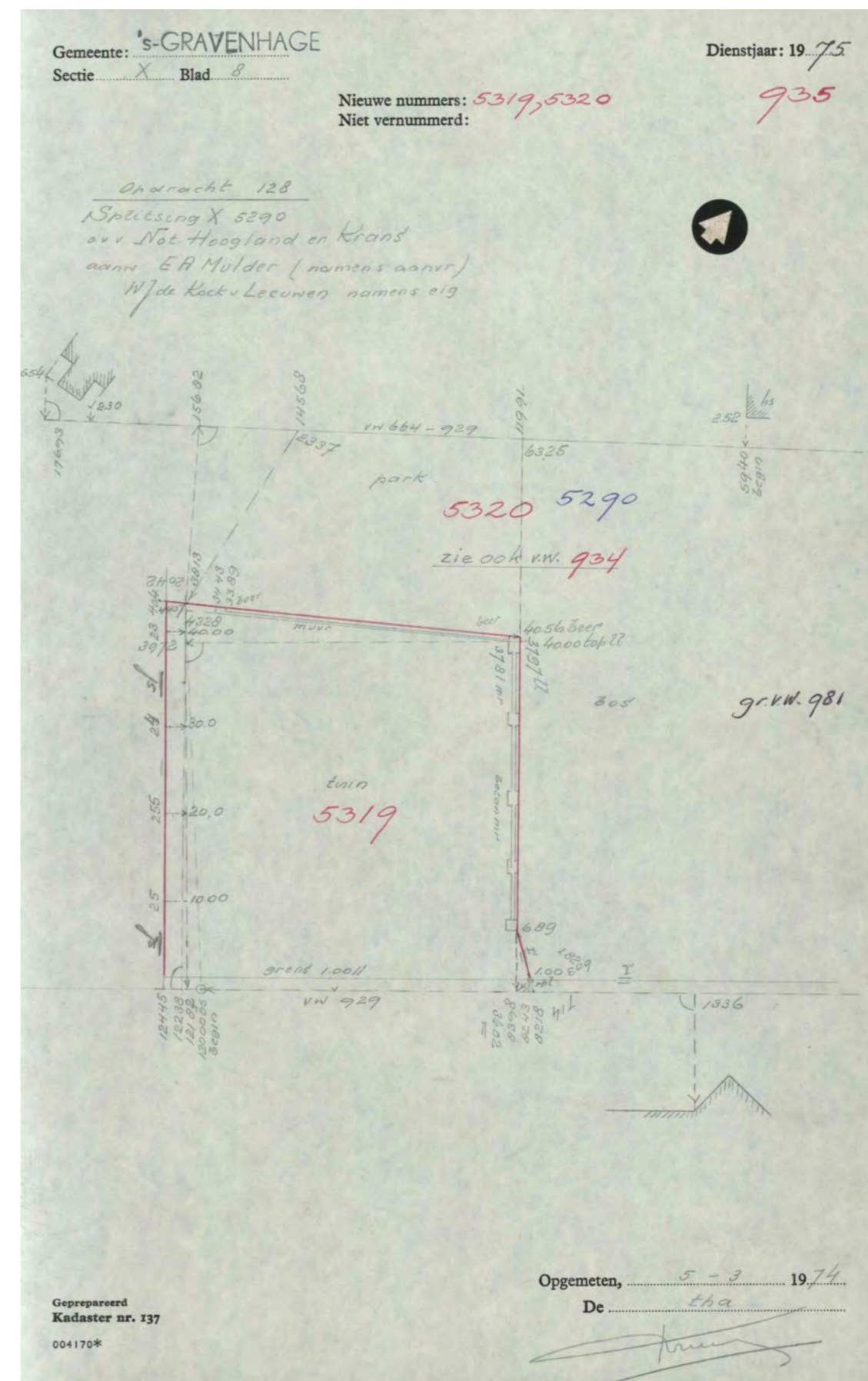
De daaropvolgende decennia wordt de bebouwing van het landgoed uitgebreid. Vanaf 1947 wordt een van de voormalige dienstgebouwen op het landgoed gebruikt door de scouting en in 1953 wordt verzorgingstehuis Oostduin gebouwd. Het landgoed wordt in 1958 als wandelpark opengesteld voor het publiek. De gemeente Den Haag verzorgt op basis van een overeenkomst het onderhoud. De *Maasbode* vermeldt in mei 1958 dat: 'De moestuin, vroeger befaamd om zijn exotische groenten, is thans dermate overwoekerd met onkruid, dat men er een hoog prikkeldraad om heeft moeten zetten. De Plantsoenen-dienst gaat hier een zonneweide maken'. In 1972 is de bouw van de flat Arendsdorp, een service- en bejaardencentrum aan de Wassenaarseweg, gereed. Hierbij vinden meerdere wijzigingen in het kadaster plaats, zo komt de flat Arendsdorp en de daaromliggende grond onder eigendom van een eigen stichting, de Hervormde Stichting Flatgebouw Arendsdorp. De planlocatie, nog in het bezit van de Diaconie, krijgt een nieuwe perceelindeling (nr. X 5319 'tuin') en een geheel nieuwe inrichting. Langs de muren werden kleine rechthoekige perceeltjes in een standaardmaat van 5 x 10m aangelegd, die ingericht en onderhouden werden door de bewoners van de flat Arendsdorp.

In 2014 werd het bejaardentehuis in Flatgebouw Arendsdorp gesloten, nadat een streep werd gezet door eerdere plannen voor nieuwbouw. Recent is de planlocatie in eigendom en beheer overgedragen aan Stichting Oostduin.

Veldwerkkarta met de opmeting van de planlocatie, 1974.

Kadaster, inv.nr.
VW_CVH16_x_935_0.

← Foto van de serviceflat Arendsdorp met daarachter de ingerichte tuin met 'volkstuintjes', 1973.

Haags Gemeentearchief, nr. O.80958.

3 Actuele situatie, analyse en voorlopige waardestelling

3.1 Werkmethode

In het voorgaande hoofdstuk is inzicht ontstaan in de ruimtelijke structuur, opbouw en historische gelaagdheid van het plangebied. In het voorliggende hoofdstuk wordt een globaal overzicht gegeven van de huidige situatie van het gebied. Het hoofdstuk wordt afgesloten met een interpretatie, analyse en tuinhistorische waardering. De waardering betreft een interne waardestelling. Een contextuele waardestelling, waarbij vergelijking wordt gemaakt met andere soortgelijke objecten behoort niet tot het voorliggende project.

3.2 Monumentstatus

Op het landgoed bevinden zich drie rijksmonumenten:

- Wassenaarseweg 74: het theehuis (de 'torenwoning'), monumentnr. 18081;
- Wassenaarseweg 44: Brug, toegangshek en portierswoning van het landgoed Oostduin uit de 18^e eeuw, van algemeen belang wegens oudheidkundige en kunsthistorische waarde. Monumentnr. 18082;
- Wassenaarseweg 66: Portierswoning "De Rietjes" uit omstreeks 1700 met brug en toegangshek, van algemeen belang wegens oudheidkundige en kunsthistorische waarde. Monumentnr. 18083.

Het landgoed ligt in het rijksbeschermd stadgezicht Benoordenhout. De bunkers in het Goetlijfpark zijn beschermd als gemeentemonument. Het landgoed zelf is niet beschermd als rijks- of gemeentemonument.

3.3 Actuele situatie

Reliëf

- Het terrein is relatief vlak. Het plangebied ligt op 0,3-0,4m NAP.

Gebouwde elementen

In de Gravinnetuin:

- Tuinmuur noordzijde: grote variatie metselwerk met betonelementen, ijzeren stangen en drie rijen prikkeldraad. Aan de oostzijde dichtgezet met betonplaten tot aan de waterrand. In slechte staat;
- Tuinmuur oostzijde: betonelementen schutting met dekplaat in goede staat aanwezig;
- Tuinmuur zuidzijde: gestucte muur met rollaag, zeer begroeid met klimop, met aan de binnenzijde verschillende haken voor leifruitrekken, in slechte staat;
- Schuur opgebouwd uit prefab betonwerk;
- Kweekkas met plantentafel opgebouwd uit stalen onderdelen met aan de buitenzijde isolatie openingen;
- Koude bakken samengesteld uit oude materialen, in zeer slechte staat.

In de voormalige moestuin:

- Tuinmuur met originele historische leifruitrekhaken, in relatief slechte staat.

← Een recente luchtfoto (2020) van het plangebied, met daarop weergegeven de kadastrale grenzen (zwart), de gracht (blauw gestippeld) en de restanten van tuinmuren (wit gestreept).

Bewerking Stichting In Arcadië, 2021

Wegen en paden

In de Gravinnetuin:

- Resten van betonverhardingen en verhardingen met (beton)tegels en betonranden aanwezig in en rondom de voormalige vakverdeling.

Water

Tussen de voormalige moestuin en Gravinnetuin ligt een sloot. In de Gravinnetuin liggen enkele door oud-bewoners gecreëerde prefab-vijvertjes. Ook is er in de Gravinnetuin een waterleiding met meerdere tappunten.

Bepanting

In de Gravinnetuin:

- In het plangebied zijn de volgende heesters aanwezig: camellia japonica in verschillende soorten, fuchsia magellanica, liguster, escallonia, hydrangea in veel soorten, aucuba, viburnum in verschillende soorten, taxus in verschillende soorten, juniperus in verschillende soorten, rozen in diverse soorten met cultivars, lonicera in verschillende soorten, ribes, elaeagnus, bamboe (sterk verwoerd), japanse duizendknoop, rododendron in verschillende soorten, berberis purpurea, skymmia, encanthus, symphoricarpos;
- In het plangebied zijn de volgende sierbomen aanwezig: berk, prunus, malus, ginkgo, arbus procera glauca, vitis vinifera;
- Enkele beperkte delen van het plangebied in de nabijheid van de kweekkas zijn in gebruik voor de teelt van moesgewassen.
- Bij de kweekkas staat een tamme braam;
- Langs de tuinmuur aan de oost- en zuidzijde staan eiken.

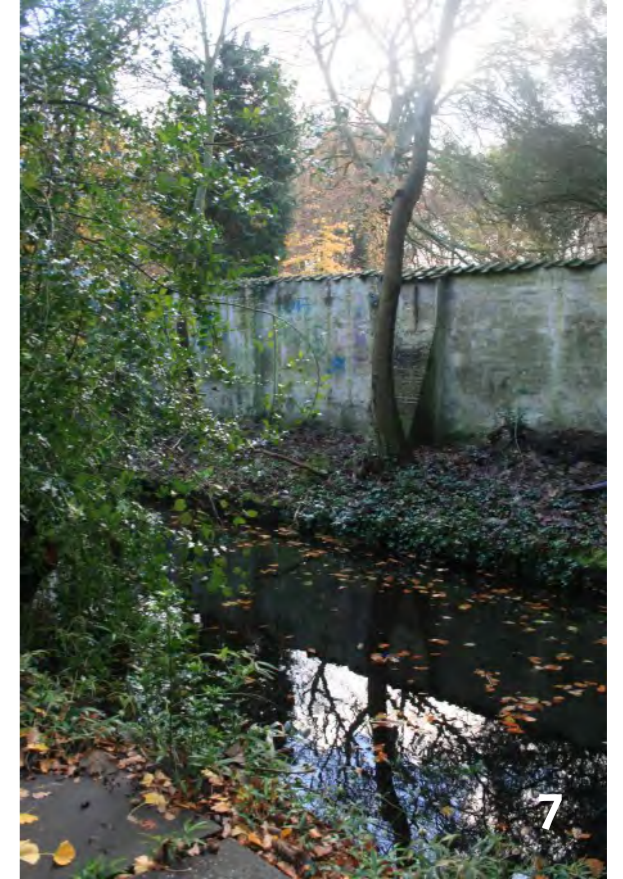
De voormalige moestuin is in de actuele situatie ingericht als zonneweide en bestaat uit gazon met een enkele solitaire boom, een verwilderde heesterbepanting met ruigtekruiden tegen een vervallen tuinmuur. De gemeente heeft in de laatste vijf jaar in de voormalige moestuin een aantal witte zitbanken geplaatst en een aantal nieuwe heesters en bomen geplant, conform de toekomstvisie van het gebied.

Alles in uitgroeide en verwaarloosde staat. Vaste planten en varens op plaatsen sterk verwilderd. Er is veel opslag van hulst. De buxus in de Gravinnetuin is vervangen door lonicera.

Voormalige moestuin

1. Het gazon met een door de gemeente geplaatste zitbank;
2. Het grasveld richting de vijver;
3. Tuinmuur met de door gemeente geplaatste zitbanken met op de achtergrond de voormalige serviceflat Arendsdorp;
4. Gazon met op de achtergrond de waterpartij met daarachter enigszins verwaarloosd parkbos;
5. Historische tuinmuur met leifruithaken, op de achtergrond bij de tuinmuur zijn stinzenplanten te zien;
6. Tuinmuur met silhouet van de voormalige kas;
7. Zicht vanuit de Gravinnetuin op de sloot en de achterkant van de tuinmuur van de voormalige moestuin;
8. Historische tuinmuur;
9. Zicht op de sloot gelegen tussen de Gravinnetuin (links) en de voormalige moestuin (rechts).

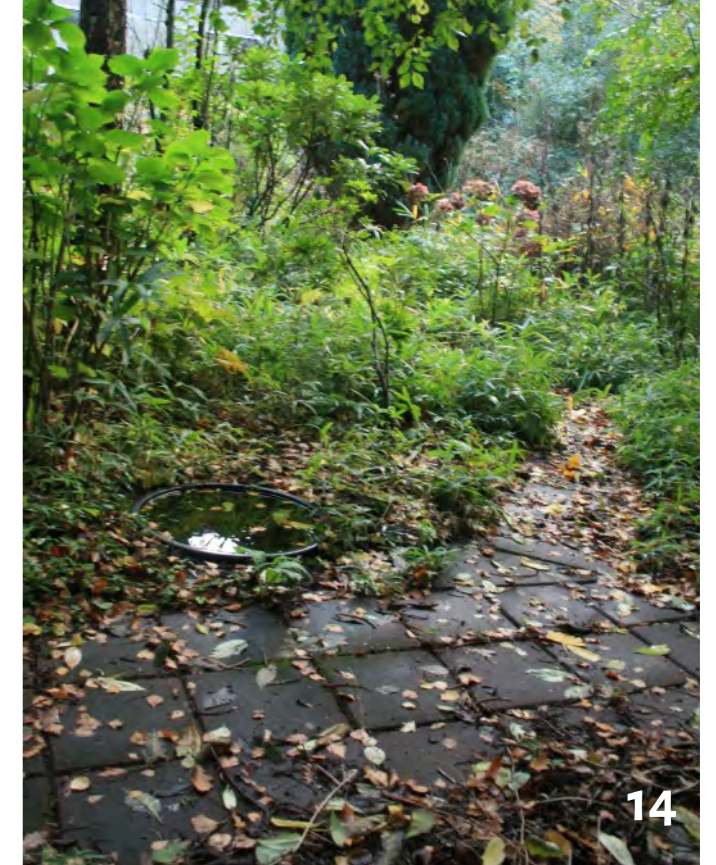

Gravinnetuin

1. Parkgedeelte ten noorden van de Gravinnetuin met witte banken;
2. Tuinmuur noordzijde;
3. Tuinmuur oostzijde;
4. Overzicht met entree naar de Gravinnetuin, links daarvan de tuinmuur oostzijde en rechts daarvan de tuinmuur oostzijde met daartegenaan de schuren;
5. Tuinmuur zuidzijde;
6. Plaats voor tuinafval;
7. Kweekkas;
8. Koude bakken;
9. Schuur;
10. Interieur kweekkast met links de tuinmuur met leifruithaken en rechts de plantentafel;
11. Natuurstenen sierelement in de siertuin.

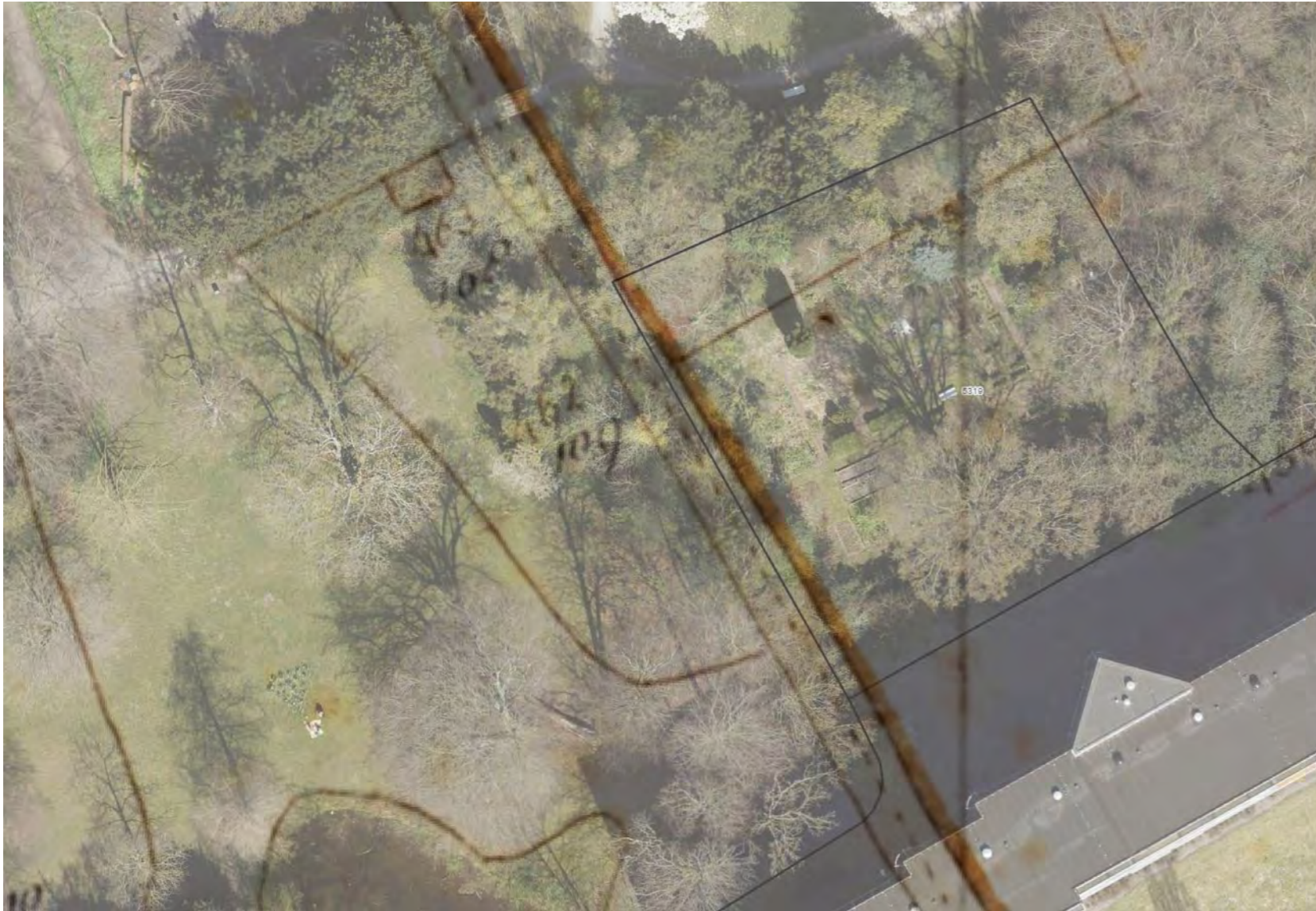

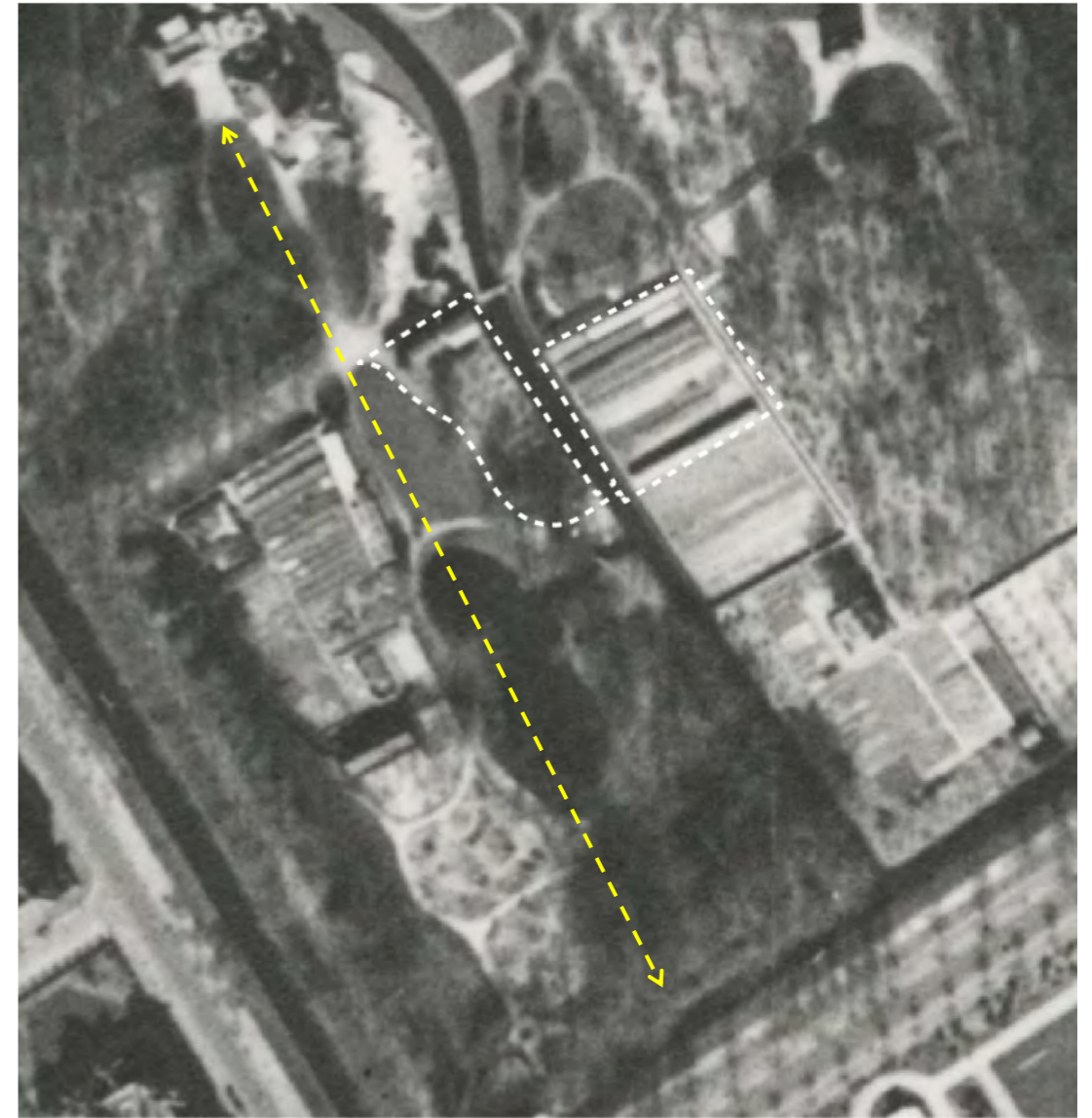
- 12. Betonverharding en tappunt;
- 13. Restant van één van de zgn. 'volkstuintjes' met een terrasje;
- 14. Restant van één van de zgn. 'volkstuintjes' met terras, waterelement en wandelpad;
- 15. Pergola;
- 16. Zicht op de tuin vanuit het noordwesten;
- 17. Zicht op de tuin vanuit het noordoosten met de twee eiken bij de zuidelijke tuinmuur;
- 18. Sier tuin met rozen en siersteen.

Kadastraal Minuutplan (1822) met de contouren van de (moes) tuin geprojecteerd op een luchtfoto van de actuele situatie.

Uitvergroting van de luchtfoto uit 1938 met daarop zichtbaar de zichtlijn (geel) vanaf het huis over de vijver naar de Wassenaarseweg en het slingerende padenverloop langs de contouren van de parkweide. Met een witte stippellijn is de contour van het huidige plangebied weergegeven.

3.5. Analyse en voorlopige waardestelling

De planlocatie maakt deel uit van een groot complex, waarvan de geschiedenis teruggaat tot de 16^e eeuw. De functie van de planlocatie als moestuin grijpt terug tot de 18^e eeuw met een rechthoekige opzet en inrichting in geometrische stijl. De voormalige moestuin in het parkgedeelte Oostduin kreeg zijn contouren aan het begin van de 19^e eeuw (zoals te zien op het KMP). Aan het eind van de 19^e eeuw kreeg de Gravinnetuin zijn huidige contouren toen het werd ingericht als commerciële tuinderij. Resterende elementen uit de 19^e eeuw zijn de naast de planlocatie gelegen parkvijver in landschapstijl met het omliggende gazon en de beplanting met solitaire bomen.

Met het openstellen van het landgoed als wandelpark werd de reeds verwaarloosde moestuin op Oostduin ingericht als zonneweide. In de actuele situatie is er sprake van een versleten en enigszins verwaarloosde aanleg. De ‘tuin’ (lees: moestuin) waarvan op het KMP (1822) sprake is, is verdwenen, maar de vijver en het gazon zijn nog altijd het hoofdmoment van dit deel van het park. De zichtlijn over de vijver naar de Wassenaarseweg is dichtgegroeid.

De opzet van de Gravinnetuin veranderde toen dit terrein omstreeks 1973 met ‘volkstuintjes’ voor de bewoners van de flat Arendsdorp werd ingericht. Deze ‘volkstuintjes’, met een standaardmaat van 5 bij 10 m werden door de bewoners ingericht met een wandelpad, klein terras, waterelement en standaardassortiment beplanting die modieus waren in deze periode. In de actuele situatie is de indeling van de tuinaanleg nog identiek aan die van omstreeks 1973, alleen zijn er ontwikkelingen in de beplanting en de functieverandering in 2014 opgetreden. Sindsdien is de verwaarlozingstoestand toegenomen; het onderhoud is de huidige vrijwilligers letterlijk en figuurlijk boven het hoofd gegroeid. De staat van onderhoud is verwilderd en uitgegroeid.

Waardestelling

De planlocatie heeft de voorlopige tuinhistorische waarde **hoog**, voor wat betreft de contouren van de planlocatie en als onderdeel van het landgoed Oostduin-Arendsdorp. De inrichting van de planlocatie met de actueel aanwezige aanleg is in tuinhistorisch opzicht **indifferent**.

Literatuur

- A. Kraaij, *Herinneringen aan een rijk leven*, (Apeldoorn 1994)
- H. Hardenberg, *Oostduin en de graven van Bylandt*, Bew. door Robert van Lit, (z.p. [Den Haag] z.j. [2000])
- Gemeente Den Haag, dienst Stadsbeheer, *Beheervisie landgoederen Oostduin—Arendsdorp 2008-2018*, (Den Haag 2009)
- Gemeente Den Haag, dienst Stadsbeheer, *Toekomstvisie Oostduin-Arendsdorp*, (Den Haag 2009)

Deel A: Schetsontwerp *(het voorstel voor overleg, 25 mei 2021)*

4 Inrichtingsplan TUIN van Oostduin

Inrichtingsplan TUIN van Oostduin. In de volgende paragraaf wordt dit schetsontwerp verder toegelicht.

Stichting In Arcadië, 2021

4.1 Inleiding en visie

Het voorliggende hoofdstuk betreft het inrichtingsplan voor de herinrichting van een deel van de grotendeels verdwenen historische moestuinen van Oostduin-Arendsdorp. Het doel van het plan is het zorgvuldig inpassen van de gewenste functie van het plangebied als moestuin en bloementuin en het versterken van de erfgoedwaarden. Het hiernaast weergegeven schetsontwerp richt zich op de ruimtelijke opzet en inrichting van de tuinen en de te realiseren beplantingen op hoofdlijnen.

Conserveringsstrategie

Centraal in de ideeën voor de nieuwe toekomst van het plangebied is dat het parkdeel beleefbaar moet zijn als onderdeel van het ensemble Oostduin-Arendsdorp, zodat de onderdelen van de historische parkaanleg een sterkere cultuurhistorische en ruimtelijke eenheid gaan vormen. De herbestemming van het plangebied als moes- en bloementuin is een logisch en passend vervolg op deze locatie: de functie grijpt terug tot de 18^e eeuw.

De volgende uitgangspunten voor de inrichting van de Tuin van Oostduin borduren voort op de analyse en de tuinhistorische (voorlopige) waardestelling (zie hoofdstuk 3):

- De resterende elementen van de aanleg in landschapstijl (nu 'Zonneweide') uit de 19^e eeuw zijn enigszins verwaarloosd en sleets. Doel is dit parkdeel op te waarderen door de aanleg van de bloementuin;
- Behoud en herstel van de oorspronkelijke contouren van de planlocatie uit de 19^e eeuw, zoals zichtbaar op het Kadastraal Minuutplan uit 1822. In de nieuwe bloementuin wordt langs de slingerende contour een wandelpad aangelegd. Rond de nieuwe moestuin in de 'Gravinnetuin' vormen de bestaande tuinmuren de begrenzing;
- De bestaande resten van de tuinmuren worden zorgvuldig geconserveerd, hersteld en ingepast in de nieuwe moes- en bloementuin;
- Inpassing van bestaande monumentale bomen en sierbeplanting in de nieuwe moestuin en in de bloementuin. NB: de sierbeplanting in de voormalige volkstuintjes betreft geen cultuurhistorisch waardevolle collectie, maar wordt vanwege sentimentele waarde gespaard en verplaatst naar de borders rond de nieuwe moestuinvakken, het zgn. 'plantensanctuarium';
- Beleefbaar maken van de gracht door de aanleg van een wandelbrug tussen de twee tuindelen en de aanleg van lage beplantingen langs de oevers.

Ontwikkelingsstrategie

Een samenhangende terreininrichting

De twee tuinen aan weerszijden van de gracht zijn ontworpen als één ruimtelijk concept en krijgen daarmee een samenhangende terreininrichting en uitstraling. De tuinen worden weer voor het publiek toegankelijk (**recreatieve winst**) en zullen daarmee beter herkenbaar worden als een volwaardig onderdeel van het historisch ensemble Oostduin-Arendsdorp.

Openstelling

De bloementuin is onderdeel van het grotere park. Via een brug zijn de twee tuindelen met elkaar verbonden waardoor de openstelling van de ommuurde moestuin gereguleerd worden d.m.v. een poort op de brug. Het padenpatroon geeft bezoekers de mogelijkheid om rond te wandelen, elkaar ruim te passeren en te dwalen. De wijze van openstelling wordt in een latere fase bepaald.

Deelgebied 1: De moestuin

De functie van de planlocatie als moestuin grijpt terug tot de 18e eeuw met een rechthoekige opzet en inrichting in geometrische stijl. De voormalige volkstuintjes in de ommuurde tuin (in verwalderde toestand) zullen worden getransformeerd tot **één moestuin** met vier grote teeltvakken voor vollegrondsgroenteteelt via een teeltwisselsysteem, te beheren door vrijwilligers. Deze teeltwijze in moesbedden wordt gecombineerd met (lei-)fruitteelt en de opkweek van gewassen onder glas, als referentie naar de oorspronkelijke teeltwijzen in historische moestuinen, zoals deze eeuwenlang op Oostduin-Arendsdorp plaatsvond. Er wordt een centrale kruidenborder ingericht met compact gesnoeide fruitbomen, keukenkruiden en (oude) medicinale kruiden.

Een bijzonder onderdeel van de moestuin is het in te richten **plantensanctuarium**. Geschikte planten uit de voormalige volkstuintjes worden gespaard en verplaatst naar deze zone. De plantencollectie wordt aangevuld met een sortiment 'oude planten', waarbij het sortiment en de stijl van Francis Baker als voorbeeld kan dienen (essay 'Of Gardens', 1625). Parkbanken tussen de beplanting maken het een aangename en schaduwrijke rustplek.

Een nieuwe moestuin in historische context en een plantensanctuarium heeft een museale en educatieve potentie: bijvoorbeeld via een collectie (vergeten) groenten en oude fruitrassen en een 'onderwijsplein', maar ook als rustige oase en ontmoetingsplek. **Maatschappelijke winst** wordt bereikt door de tuin vóór en dóór de buurt te laten zijn (zie nadere uitwerking in het projectplan).

Een moestuin stelt randvoorwaarden qua **teeltondersteunende voorzieningen**. Daarbij kunnen de tuinen elkaar aanvullen. Er is opslag-, schuil- en verwerkingsruimte nodig (bestaande werkschuur, een werkplein, composthoop, etc.), een ruimte voor opkweek en teelt van koude gevoelige en warmte minnende gewassen (kas), en de beschikking over beregeningswater en elektra (NUTS).

Deelgebied 2: De bloementuin

Het tuindeel ten westen van de gracht is in de huidige situatie onderdeel van de 'Zonneweide' en heeft een versleten en verwaarloosde inrichting. De zone langs de historische tuinmuur zal worden heringericht als bloementuin met een smal beddensysteem als referentie naar de historische functie van de plek als (moes)tuin. Daarnaast wordt een met klimplanten begroeide pergola opgericht met de contouren van de verdwenen kas. Deze kas is nog zichtbaar in het metselwerk van de tuinmuur. Onder de pergola en op zonnige en schaduwrijkere plaatsen in de bloementuin worden 'zitjes' gecreëerd met uitzicht over de parkweide met parkvijver en monumentale solitaire bomen. Waar mogelijk worden bestaande meerstammige bomen (prunus) ingepast in de plantvakken.

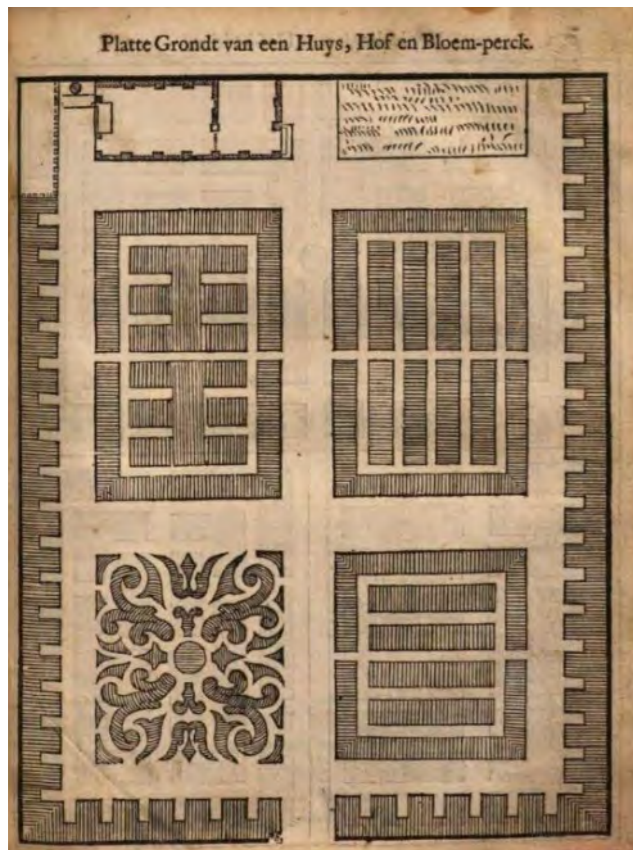
Qua beplantingssortiment wordt er aansluiting gezocht bij de tuinstijl *New Perennial Movement* voor een natuurlijk ogende, klimaatadaptieve en rijkgeschakeerde bloeiwijze. Beheer is beperkt vanwege een uitgekiend sortiment van sterke vaste planten. Er is **winst voor ecologie en biodiversiteit** door de hoge bloem- en zaadrijksdom: er is jaarrond voedsel en variatie voor insecten (en insecteneters), zoogdieren en vogels.

Visualisatie deelgebied Bloementuin in noordelijke richting.
Stichting In Arcadië 2021

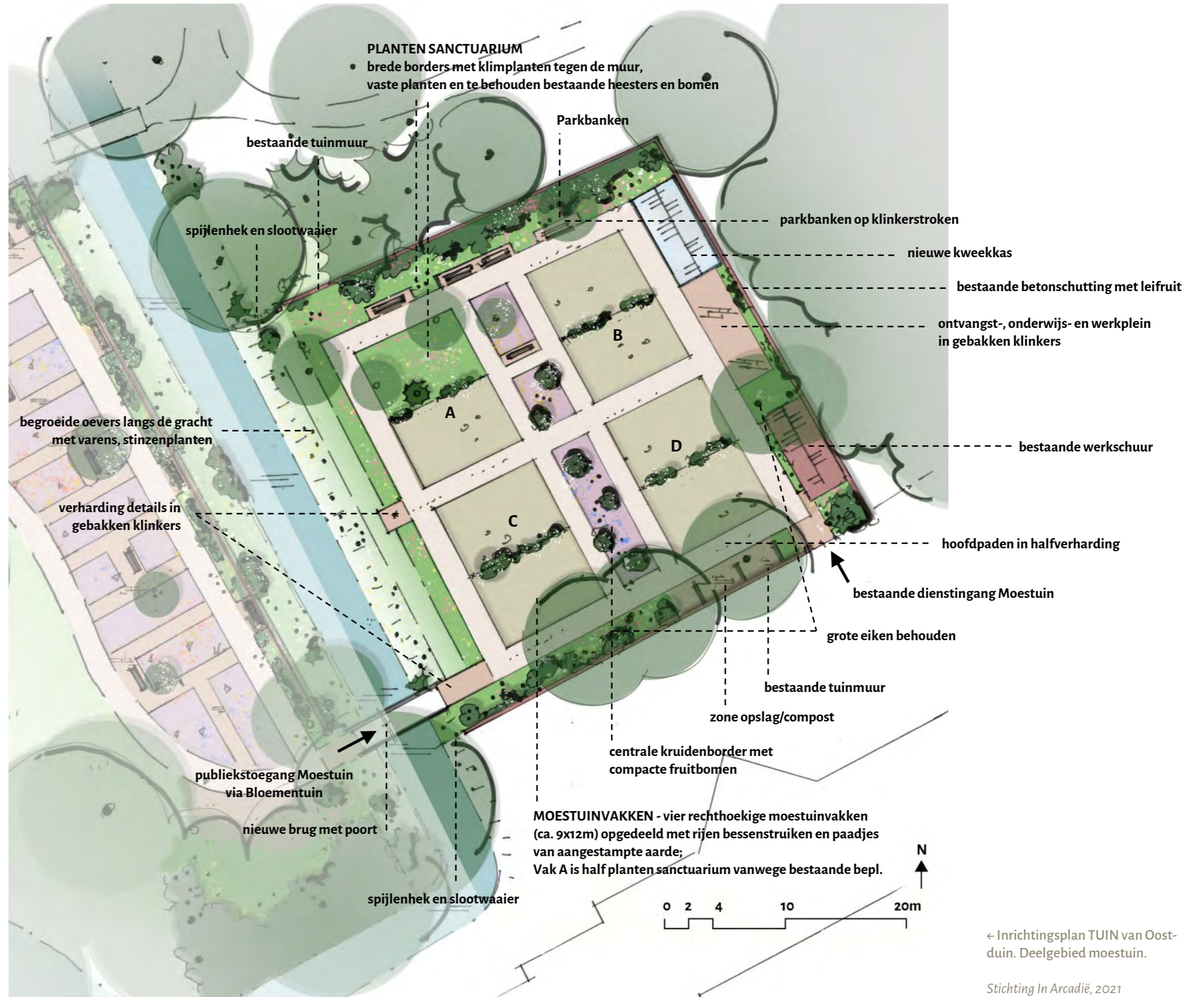

Visualisatie deelgebied Moestuin met op de voorgrond de centrale kruidenborder.
Stichting In Arcadië 2021

↑ Een model van een Nederlands 'Hof of Tuyn' als inspiratie voor de inrichting en uitstraling van de nieuwe moestuin.

Bron: het handboek van Jan van der Groen uit 1669: 'Den Nederlandtschen hovenier, zynde het I. deel van Het vermakelyck landt-leven'

← Inrichtingsplan TUIN van Oostduin. Deelgebied moestuin.

Stichting In Arcadië, 2021

4.2 Uitwerking terreininrichting

4.2.1 Deelgebied 1: De moestuin

Bouwwerken

- Verwijderen bestaande inrichting van volkstuinten met kweekbakken etc.;
- Restauratie/herstel noordelijke en zuidelijke tuinmuur;
- Behouden en verlengen bestaande betonschutting (schilderen/schoonmaken/beplanten);
- Bestaande schuur als werkschuur en opslag;
- Nieuwe kweekkas voor de opkweek en teelt van koude gevoelige en warmte minnende gewassen. Locatie noord-oost voor optimale bezonning, grootte ca. 8x4m. NB: kastype nader te bepalen;
- Plaatsen nieuwe brug met toegangspoort als publiekstoegang via de bloementuin.

Water

- Uitvoeren onderhoud bestaande gracht en oevers.

Verharding

- Verwijderen bestaande verhardingen;
- Aanleg geometrisch padenpatroon in halfverharding. Breedte buitenste paden 2,1m en middenpaden 1,8m;
- Plein in gebakken klinkers tussen kas en werkschuur. Als ontvangst-, onderwijs- en werkplein;
- Paadjes tussen de moesbedden van aangestampte aarde. NB: de indeling van de vier vakken met moesbedden is nader te bepalen en niet aangegeven op de inrichtingskaart;
- Opknappen bestaande opslagzone voor o.a. compost.

Beplanting

- Vier rechthoekige moestuinvakken ca. 9 x 12m. Gewassen nader te bepalen; vak A deels als planten sanctuarium, vanwege de te behouden heesters en bomen in dit vak;
- Centrale kruidenborder met o.a. compacte fruitbomen, keukenkruiden en (oude) medicinale kruiden;
- Brede borders langs de buitenpaden en langs de muren met een gemengd sortiment van kruidachtige planten, bodembedekkers en lage heesters;
- Inrichten 'plantensanctuarium' langs noordelijke tuinmuur. Verplanten bestaande sierbeplanting naar deze zone;
- Aankleding tuinmuren met klimplanten en leifruit;
- Behouden bestaande grote eiken langs de zuid- en oostmuur;
- Behouden, indien mogelijk, bestaande bomen en sierheesters uit de volkstuinten: o.a. ginkgo, prunus, els, zuilconifeer en 2 berken;
- NB: sortiment nader te bepalen in beplantingsplan.

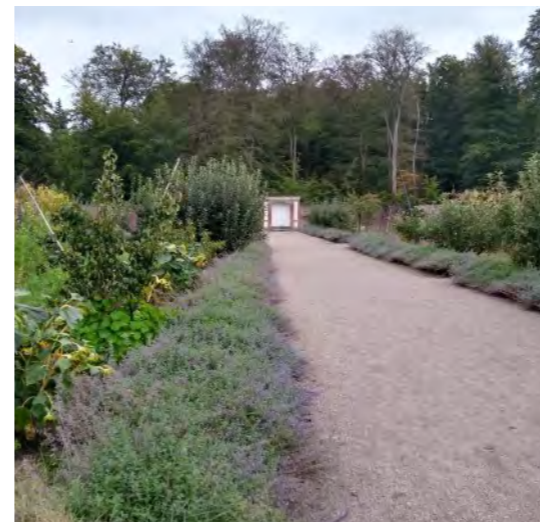
Overig

- Vernieuwen toegangspoort bij bestaande zuidelijke diensttoegang;
- Sloopwaaiers als beveiliging tussen tuinmuren en gracht (type spijlenhek);
- Parkbanken (Gardeluxe, type 'Zocher'), picknicktafels op het plein, overig zitmeubilair en kuipplanten;
- Nutsvoorzieningen, zoals beregeningswater en elektra. NB: locatie en technische specificaties nader te bepalen.

Referentiebeelden moestuin

↑ Ommuurde moestuin Landgoed Dordwijk (Dubbeldam)

↑ Moestuin Landgoed Zuylestein (Leersum)

↑ Historische Theetuin Bartiméus (Doorn)

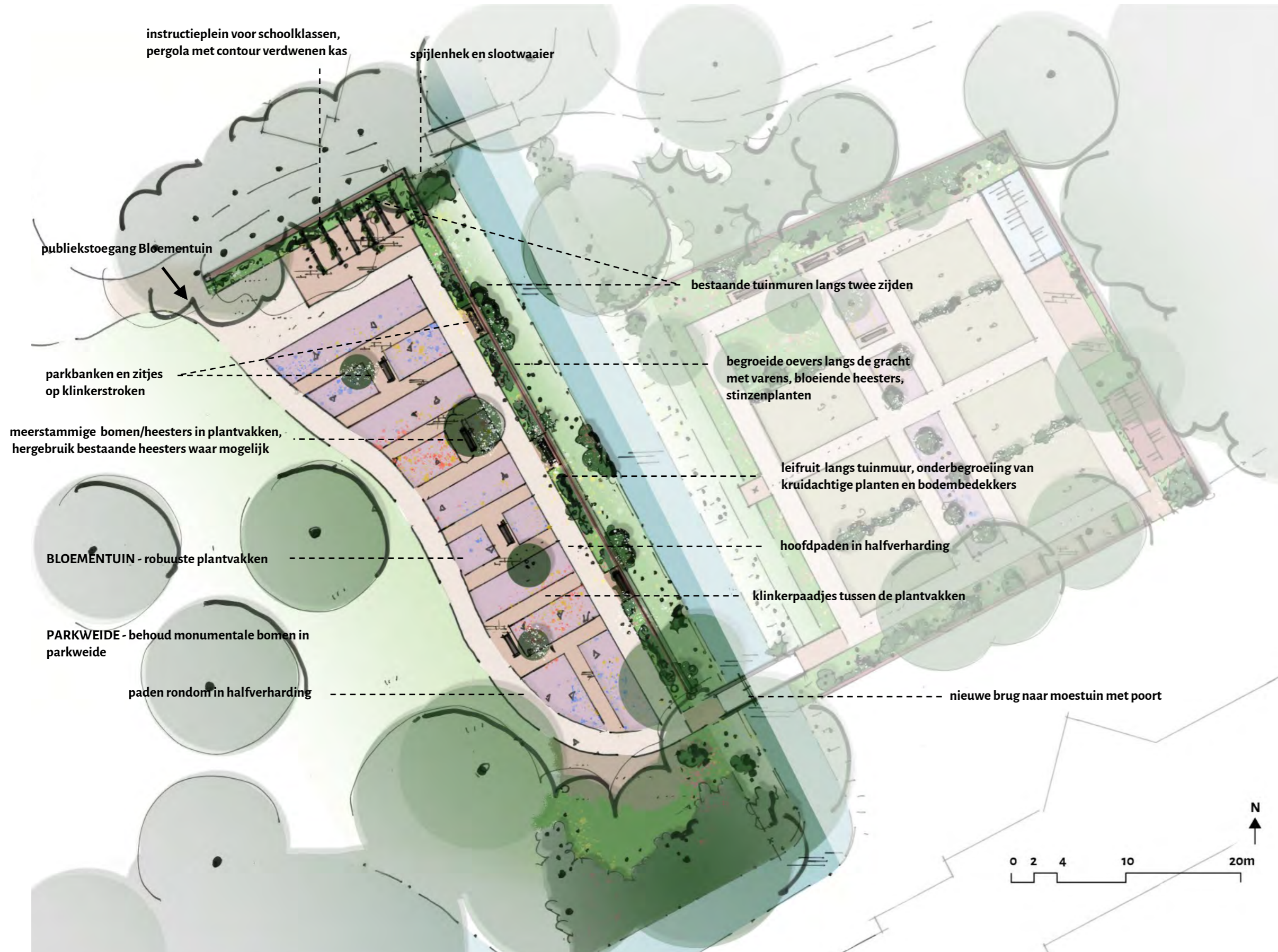
↑ Villa Augustus (Dordrecht)

↑ Moestuin kasteel Twickel (Ambt Delden)

↑ Warmoeshof en Kruidhof kasteel Muiderslot (Muiden)

← Inrichtingsplan TUIN van Oostduin. Deelgebied bloementuin.

Stichting In Arcadië, 2021

4.2.2 Deelgebied 2: De bloementuin

Bouwwerken

- Herstellen noordelijke en oostelijke tuinmuur met behoud van restanten van kweekkas (nader uit te werken);
- Plaatsen houten leifruitrekken aan een ophangstelsel van spalierrankers langs de binnenzijde van de muren (ontwerp nader uit te werken);
- Pergola (hout/staal) met de contouren van de verdwenen kweekkas (nader uit te werken);
- Brug als toegangsbrug vanuit het park en de bloementuin.

Water

- Uitvoeren onderhoud bestaande gracht en oevers.

Verharding

- Paden in halfverharding: een slingerend wandelpad langs de 19^e eeuwse tuinbegrenzing en langs de muren. Breedte 2,1m;
- Paden en zitplekken tussen de bloemborders van gebakken klinkers. Breedte 1,2m;
- Terras onder de pergola met een patroon/tapijt van gebakken klinkers.

Beplanting

- Verwijderen of verplanten bestaande boom- en heesterbeplanting;
- Stroken met bloemrijke vaste planten in 'New Perennial' stijl. Breedte 3m; hergebruik bestaande meerstammige bomen en heesters (o.a. prunus) in plantstroken waar mogelijk;
- Brede borders met leifruit langs de binnenzijde van de tuinmuren. Onderbegroeiing van kruidachtige planten en bodembedekkers;
- Pergola met klim- en leiplanten;
- Zone achter de tuinmuur en langs de grachten als schaduwrijke bostuin: uitvoeren groenonderhoud, doorplanten met varens, stinzenvegetatie, etc.;
- Behoud monumentale bomen in gazon/parkweide (gelegen buiten plangebied).

Overig

- Toegangspoort bij de brug naar de moestuin;
- Sloopwaaiers als beveiliging tussen tuinmuren en gracht (type spijlenhek);
- Nutsvoorzieningen, zoals beregeningswater en elektra. NB: locatie en technische specificaties nader te bepalen;
- Parkbanken (Gardeluxe, type 'Zocher') en picknicktafels onder de pergola.

Referentiebeelden bloementuin

↑ Meubilair (Gardeluxe, type 'Zocher')

↑ Langgerekte bloembedden in de oude moestuin ('Leidse tuin') bij kasteel Duivenvoorde

↑ Beplanting in de Vlinderhof Máximapark (Vleuten)

↑ Beplanting Hauser & Wirth (Somerset, GB)

↑ Leifruit in de tuin van Landgoed De Wildenborch (Vorden)

↑ Pergola met klimplanten

Deel B: Definitief inrichtingsplan *(het overleg en de aanpassingen, 9 juni*

5 Overleg

5.1 Planproces en inspraakverslag

In de volgende 11 paragrafen wordt het planproces met diverse momenten van inspraak en samenwerking beschreven.

Beperkingen in de corona tijd.

Daarbij is van betekenis dat de Corona -maatregelen in de periode maart 2020 tot aan maart 2022 een grote beperking hebben opgelegd aan de mogelijkheden om massale bijeenkomsten te beleggen. Dit heeft het planproces beïnvloed, echter de mogelijkheden om digitaal te communiceren met onder meer een website zijn om deze reden extra benut.

1. circa 2016 tot najaar 2020

Aanloop met plan van Stichting Pluktuin Oostduin

Een aantal jaren geleden heeft de gemeente een informatieavond voor het Benoordenhout georganiseerd om ideeën op te halen in de wijk. Een wijkbewoonster heeft die avond aangegeven dat een pluktuin een mooie aanwinst zou zijn voor de buurt. 1,5 jaar daarna heeft de gemeente haar gemaild dat een stuk grond in het zg “bunkerbosje” beschikbaar was. Dat bleek geen geschikte locatie. De betreffende wijkbewoonster heeft vervolgens samen met haar mede-initiatiefnemers gezocht naar een andere locatie. Bij die zoektocht zijn zij toen door buurtbewoners o.a. geattendeerd op de locatie bij de oude tuinmuur in Oostduin-Arendsdorp. Zij hebben toen de Stichting Pluktuin van Oostduin opgericht en hebben vervolgens met toestemming van de eigenaar, de Stichting Oostduin en in samenwerking met de afdeling groen van de gemeente Den Haag een plan ontwikkeld voor het laten herleven van de historische tuin. Voor dit plan is het ontwerp vervaardigd door de gerenommeerde landschapsarchitect, die gespecialiseerd is in historische buitenplaatsen en landgoederen: Peter Verhoeff van de stichting In Arcadië.

In 2019-2020 bleek in het overleg met de gemeente dat voor de planuitvoering met de bouw van een kas bij de tuinmuur op de zonneweide op grond van ruimtelijke redenen geen medewerking zou worden verleend. De doelen inzake opwaardering van het historisch erfgoed stonden niet ter discussie.

2. Najaar 2020/maart 2021

Aankoop “Gravinnetuin” door Stichting Oostduin

Toen de Stichting Oostduin eind 2020 van de Hervormde Diakonie Den Haag de kans kreeg om haar grondeigendom te completeren met aankoop van het ommuurde perceel van de zogenaamde “Gravinnetuin” zag de Stichting daarin een uitgelezen kans om samen met de Stichting Pluktuin van Oostduin op deze plek de geschiedenis te doen herleven met een historische moestuin en zo een nieuwe parel toe te voegen aan het landgoed: “de tuin van Oostduin”.

De verkopende instelling heeft vooruitlopend op het transport aan de groep van zo’n 12 ter plaatse functionerende vrijwilligers meegedeeld dat zij geen recht hadden op continuering van hun rol. Het transport heeft in maart 2021 plaatsgevonden.

3. Najaar 2020

Planvoornemen besproken met wijkvereniging Cie Groen en planteam gevormd

In het najaar van 2020 heeft het bestuur van de Stichting Oostduin gesproken met de Stichting Pluktuin en gevraagd of zij wilden meewerken aan de visie om op het ommuurde perceel van de zogenaamde “Gravinnetuin” de geschiedenis te doen herleven met een historische moestuin.

Toen dat positief werd ontvangen heeft de Stichting een gesprek georganiseerd met de Commissie

Groen van de wijkvereniging Benoordenhout en met een tweetal vrijwilligers uit de Gravinnetuin. Op de vraag van de Stichting Oostduin aan de twee vrijwilligers en aan de drie bestuurders van de Stichting pluktuin om samen met de Stichting een plan te maken voor een historische tuin werd van beide kanten positief gereageerd. Dit leidde tot de instelling van een planteam “de tuin van Oostduin”.

4. Najaar 2020 -eind mei 2021

Planontwikkeling in planteam

In de periode van najaar 2020 tot eind mei 2021 is door het planteam onder leiding van Gerard van Evert bestuurder van de stichting Oostduin samen met Peter Verhoeff het plan voor de tuin van Oostduin ontwikkeld. In het tuinteam was in aanvang sprake van twee stromingen: de "voormalige vrijwilligers Gravinnetuin" en de "initiatiefneemsters pluktuin". Daarbij werden namens de gehele groep van voormalige vrijwilligers voorstellen ingebracht. In een constructieve dialoog is het gezamenlijk gedragen nieuwe plan tot stand gekomen in meerdere teamontmoetingen. Het nieuwe plan is een concept dat wordt voorgelegd aan de wijk.

5. April/mei 2021

Bouw website ivm planpresentatie

In april mei is het concept-plan presentabel gemaakt en is de website gebouwd.

6. 10 juni 2021

Planpresentatie met een informatiebijeenkomst aan de Wijkvereniging Benoordenhout

In de bespreking in de koepel op het landgoed waren aanwezig G.van Evert (bestuurder Stichting Oostduin) met Y.de Vries en C.v.Kordelaer (beiden als vrijwilliger lid van het planteam) ter presentatie van het plan en het bestuur van de Wijkvereniging Benoordenhout C.Pennington, F.v.Rijckevorsel, E. Molenaar, A.v.d Heuvel, W.Kooij.

De bespreking bestond uit een planpresentatie en een informatief gesprek, de bijeenkomst werd afgesloten met een bezoek aan de tuin. De voorzitter van de Wijkvereniging heeft daarin aangegeven dat voor een standpunt binnen de wijkvereniging overleg zal worden gevoerd.

De planpresentatie is in een aparte bijlage weergegeven. Deze planpresentatie is ook in de ontmoetingen met de vrijwilligers van de voormalige Gravinnetuin (7) en met dhr.Gieskes (8) gebruikt.

7. 11 juni 2021

Plan gepresenteerd aan team vrijwilligers van de voormalige Gravinnetuin.

Het team van voormalige vrijwilligers werd gecoördineerd door mevr. Kleikamp die ook voorzitter is van de particuliere Stichting Werkgroep Nassaubuurt.

De lijst vrijwilligers is door de Stichting Oostduin uitgenodigd voor een informatieve bijeenkomst. In deze bijeenkomst is het plan toegelicht door G.van Evert (bestuurder Stichting Oostduin) samen met Y.de Vries en C.v.Kordelaer (beiden als vrijwilliger lid van het planteam) naast mevr. Kleikamp waren een aantal vrijwilligers (i.v.m. privacy geen namen) aanwezig. De voormalige vrijwilligers hebben het aanbod gekregen om vrijwilliger te worden in de nieuwe tuin. Een zestal vrijwilligers heeft zich aangemeld.

Tijdens de bijeenkomst ontspon zich een stevige discussie waarin de coördinator van de voormalige vrijwilligers het standpunt verkondigde dat de ambitie om met vrijwilligers deze tuin te realiseren gedoemd was te mislukken gezien de individualistische cultuur in de wijk. Het gevolg zou zijn een schade aan het park door de mislukte uitvoering. Dit standpunt werd niet gedeeld door de andere aanwezige vrijwilligers. De discussie spitste zich toe op de bloementuin op de zonneweide.

8. 11 juni 2021

Plan gepresenteerd aan wijkbewoner/tuinhistoricus Joost Gieskes

De tuinhistoricus Joost Gieskes woonachtig in het Benoordenhout laat zich regelmatig in de publiciteit horen over ontwikkelingen in het groen in en rond het Benoordenhout. Om deze reden is hij speciaal geïnformeerd en gehoord over het planconcept. In het gesprek ontstond een discussie omtrent de historische kaart uit 1822 waarop de contouren van de tuin op de zonneweide zijn gebaseerd. De aandacht voor historisch herstel wordt door dhr. Gieskes ondersteund. Enige twijfel plaatst hij bij de omvang van de tuin op de zonneweide. Na deze ontmoeting heeft een reeks ontmoetingen plaatsgevonden waarin de adviezen omtrent detaillering werden besproken.

9. 29 juni 2021-17 augustus 2021

Uitwerking in overleg met Commissie groen

Na de presentatie van het plan aan het bestuur van de Wijkvereniging is op verzoek van het bestuur Wijkvereniging een reeks gesprekken gevoerd met de Cie Groen van de wijkvereniging.

In dit overleg zijn een aantal ingrijpende wijzigingen in het plan overeengekomen waarbij het plan beter ingepast is in de ecologische kwaliteit van het landgoed Oostduin.

Om deze reden is de ingang van de moestuin verplaatst naar de zijde van de koepel en is de brug naar de tuin aan de zonneweide vervallen.

Een gedetailleerde beschrijving van het overleg is weergegeven in bijlage 9.

10. Augustus 2021

Plan digitaal gepresenteerd aan de wijk

Vanaf augustus (het was coronatijd) is het plan gepresenteerd aan de wijk via wijkblad en website wijk die verwees naar website Stichting Oostduin.

Op de website zijn tal van positieve reacties op het plan gekomen. Onderdeel van de reacties was een reeks van aanmeldingen als vrijwilliger.

Bijlage 10 A artikel wijkblad

Bijlage 10 B verwijzing op website wijkvereniging

Bijlage 10 C startpagina website Stichting Oostduin

Bijlage 10 D digitale reacties op het plan

11. 27 september 2021

Overeenstemming over gewijzigd plan

De overeenstemming over de planwijzigingen zoals weergegeven onder 9 heeft geresulteerd in een gezamenlijke verklaring van de Wijkvereniging Benoordenhout en de Stichting Oostduin.

Bijlage 11

Deel B: Definitief inrichtingsplan *(het overleg en de aanpassingen)*

6 Aangepast inrichtingsplan Tuin van Oostduin

Tuin van Oostduin

Definitief Ontwerp, moestuin

9 juni 2022

Opdrachtgever: Stichting Oostduin

Ao formaat, schaal 1:100

Zonneweide met
zichtlijn van voormalig huis Oostduin

STICHTING IN ARCADIE

Daam Fockemalaan 22
3818 KG Amersfoort
033 4480035
www.stichtinginarcadie.nl

Beplantingen

- gazon
- moestuinvakken
- bloem- en kruidenborders
- bosbodembeplanting met stinzeplanten
- bestaande bomen en heesters
- bestaande wintergroene bomen en heesters
- nieuwe fruitbomen
- nieuwe heesters

Verhardingen

- pleinen, stoepen en verhardingdetails in gebakken klinkers
- paden in halfverharding (paden rondom 1,5m, dwarspaden 1,25 m breed;

Bouwkundige elementen

- A. historische tuinmuur met leifruit
- B. nieuwe kas op locatie te slopen kas
- C. bestaande schuur met toilet
- D. bestaande tuinmuur, gemetseld
- E. bestaande tuinmuur, beton
- F. nieuwe hekken en slootwaaiers
- G. nieuwe parkbanken (7x Gardeluxe, type 'Zocher')
- H. nieuwe fietsnietjes (10x staal, zwart)

6.1 Toelichting bij aanpassingen

De Stichting Oostduin en de Wijkvereniging Benoordenhout hebben overleg gevoerd over het initiatiefplan van de Stichting Oostduin voor de Tuin van Oostduin.

In dit overleg zijn een aantal ingrijpende wijzigingen in het plan overeengekomen waarbij het plan beter ingepast is in de ecologische kwaliteit van het landgoed Oostduin. Om deze reden is de ingang van de moestuin verplaatst naar de zijde van de koepel en is de brug naar de tuin aan de zonneweide vervallen.

Het aldus aangepaste plan ziet de wijkvereniging als een verrijking van het landgoed Oostduin en wordt door de wijkvereniging ondersteund.

Voor de moestuin werden de volgende aanpassingen overeengekomen:

Een andere plek voor de nieuwe kas

Bij het bespreken van het commentaar in de tuin en nadere analyse van de hoogopgaande boomstrook langs de muur constateerden wij dat de geplande kas en de hoge boom daar vlakbij toch met elkaar conflicteerden. Om deze reden komt de nieuwe kas op de plek van de huidige kas langs de muur bij het hoge flatgebouw Arendsdorp. Qua bezonning komt dat ook redelijk goed uit.

De boomstrook in de moestuin

De gehele hoogopgaande boomstrook van 9-11m langs de tuinmuur handhaven past slecht in het plan. In het aangepaste plan worden de waardevolle bomen in het vak "linksboven" en het "middenvak" gespaard en loopt het pad er doorheen.

Ornithologisch advies van de Cie groen van de wijkvereniging wordt ingewonnen bij aanleg en beheer van de tuin.

Het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen wordt uitgesloten.

Voor de siertuin werden de volgende aanpassingen overeengekomen:

Pad langs de siertuin

Het nieuwe pad langs de buitenzijde van de siertuin bij de zonneweide vinden we niet essentieel, je kunt ook prima over het gras langs de siertuin lopen, het verharde pad kan langs de muur met leifruit lopen en toegang geven tot de moestuin. Kortom de bloembedden grenzen rechtstreeks aan het gras van de zonneweide.

Bomen langs de historische tuinmuur

Het handhaven van twee boomclusters langs de historische muur bij de zonneweide waar goudhaantje en staartmees wonen is mogelijk. Met het opsnoeien lijkt het effect op de leifruitgroei langs de muur beperkt en met een aangepaste plantenkeuze behoeft het geen aantasting van de siertuin te zijn. Laten we het effect in de tijd monitoren. Het plan wordt aldus aangepast.

Visualisatie deelgebied Bloementuin op basis van aangepast inrichtingsplan.
Stichting In Arcadië, 2021

6.2 Functies en gebruik

De moestuin en de bloementuin

De tuinen worden onderhouden door vrijwilligers. De vrijwilligers worden begeleid door een professionele tuinbaas deze is aangesteld door de Stichting Oostduin.

In de tuinen wordt biologisch getuiniert.

Voor zover er mechanisch materieel wordt gebruikt is dit aangedreven op accu's of directe stroom.

Er zullen geen commerciële activiteiten worden verricht, de opbrengst van de moestuin en de bloementuin wordt verdeeld onder de vrijwilligers.

De moestuin

Voor het onderhoud van de moestuin en de omringende strook is een team van 10-15 vrijwilligers nodig en beschikbaar. Door de vrijwilligers wordt in elk geval op woensdagen en zaterdag in de tuin gewerkt. Op de andere dagen kunnen soms vrijwilligers zorgen voor de noodzakelijke acties zoals zorgen dat planten of stekjes niet uitdrogen door water te geven. Daarvoor zullen permanent 2-3 vrijwilligers stand by zijn.

De tuinmuur

De historische tuinmuur aan de zonzijde van de zonneweide had oorspronkelijk de functie dat langs de muur leifruit werd geteeld zoals perziken, leipen, abrikozen, pruim, kers, nectarine. Onderdeel van het plan is dat deze functie weer in ere wordt hersteld, voor goede groeiomstandigheden dient de muur weer in de zon te komen.

De vrijwilligers zullen het leifruit langs de muur onderhouden.

Voor het snoeiwerk zijn circa 3-5 vrijwilligers nodig.

De bloementuin

Afhankelijk van de beplantingskeuze vraagt de bloementuin aandacht van vrijwilligers voor beheer en onderhoud. Vergelijkbaar met de moestuin is met dezelfde frequentie en begeleiding van de tuinbaas een team van 5-10 vrijwilligers nodig.

De kas

De huidige kas van 17 m2 grondoppervlak wordt gebruikt voor het opkweken van groentes en andere gewassen. De kas beschikt over een elektrische verwarming van 4500 W deze wordt alleen ingeschakeld als het nodig is bij temperaturen op of onder het vriespunt.

De voorgenomen kas is met 32 m2 bijna twee keer zo groot en biedt naast dezelfde gebruiksfunctie: het opkweken van groentes en andere gewassen ook de kans om scholieren educatie te bieden. Daarmee kan de kas een educatieve functie vervullen en gebruikt worden om scholieren meer inzicht te geven in het proces van opkweken van gewassen.

De kas kan met dezelfde elektrische verwarming volstaan (hergebruik).

Als de educatieve functie van de kas volledig vorm krijgt kunnen er schoolklassen van zo'n 30 leerlingen afwisselend voor de helft in de tuin en voor de helft in de kas. Met begeleiding van 2 vrijwilligers per klas kunnen er per week maximaal twee klassen meedoen.

De berging en wc

De berging is voornamelijk gereedschapsberging.

In de bestaande berging wordt een aparte ruimte ingericht als toilet. Gebruik zal worden gemaakt van een zelfcomposterend toilet waarbij geen rioolaansluiting nodig zal zijn.

De toegankelijkheid en openingstijden

De bloementuin en leifruitmuur zijn permanent toegankelijk voor publiek.

De moestuin is gezien de kwetsbaarheid van aanwezige groenten alleen toegankelijk op specifieke momenten als er vrijwilligers aanwezig zijn.

Voor scholen zullen specifieke afspraken worden gemaakt over de bezoektijden onder schooltijd.

Verkeer

Vrijwilligers tuinbaas en bestuur

De vrijwilligers wonen in de omringende wijk Benoordenhout. De ervaring is dat ze lopend of met de fiets komen en dat zich dat 50/50 verhoudt.

Om deze reden zijn bij de toekomstige ingang een twaalfstal fietsnietjes voorgenomen waarbij vanzelfsprekend de laatste meters over het voetpad door vrijwilligers wordt gelopen.

De tuinbaas is uit een grotere groep geselecteerd gezien zijn deskundigheid en ervaring met het aansturen van vrijwilligers. De tuinbaas komt per auto uit de Betuwe.

De bestuursvertegenwoordigers die af en toe een kijkje komen nemen komen met de auto. Voor het stallen van de 1-3 auto's is nu met de beheerder van de voormalige flat Arendsdorp de afspraak dat geparkeerd mag worden op het achter de flat gelegen privéterrein. Mocht dat in de toekomst bij herbouw van de flat niet kunnen worden gecontinueerd dan kan in de ter plekke aanwezige openbare ruimte langs de Wassenaarseweg altijd worden geparkeerd.

Scholen

Voor de educatieve activiteiten voor scholen uit de omgeving zal het bezoek lopend of per fiets kunnen plaatsvinden.

6.3 Fasering uitvoering en activiteiten

De aanpak van de tuin van Oostduin is nieuw en moet nog blijken een succes te worden. Anderzijds is dit soort projecten op andere locaties in het land gewoonlijk succesvol. De ervaringen elders worden gebruikt bij de aanpak. Essentieel is het team van vrijwilligers waarmee de tuinen worden gerealiseerd en onderhouden. De eerste ervaringen zijn buitengewoon hoopgevend, er is een lijst van zo'n 30 vrijwilligers waarvan er zo'n 20 zich op dit moment in kwartaal 2 van 2022 actief inzetten.

Een doelstelling is om educatieve projecten samen met scholen vorm te geven.

Qua prioriteiten is het realiseren van een goed functionerende moestuin de eerste prioriteit.

Dat betekent een voldoende stabiel team van vrijwilligers, een moestuin die het goed doet met planten die mooie opbrengsten geven en een grote variëteit aan soorten. Het onderhoud van de tuin met onder meer tijdige beregening, onkruid verwijderen, beheersen eventuele plagen van slakken of ongedierte dat de oogst aantast, opkweken van nieuwe stekken en biologisch tuinieren lukt zonder chemische bestrijdingsmiddelen.

Als de tuin op bovengenoemde wijze functioneert is er ruimte voor nieuwe activiteiten met uitbreiding van de tuin bij de zonneweide en uitbreiding van de activiteiten met educatieve projecten voor scholieren.

De uitbreiding van de tuin omvat de ingebruikname van de leifruitmuur en aanleg van de bloementuin. Eventueel kunnen deze twee acties achter elkaar worden gerealiseerd, daarbij zal de beschikbare inzet van vrijwilligers bepalend zijn.

De educatieve activiteiten zijn niet afhankelijk van de uitbreiding van de tuin. De realisatie van de nieuwe kas zal deze activiteiten versterken. De educatieve activiteiten zullen plaats vinden voor scholen uit de buurt.

Drie WABO aanvragen

Deze visie op de fasering van activiteiten leidt ook tot een opdeling van de WABO aanvragen in drie separate aanvragen. Door deze wijze wordt planning en realisatie van de diverse onderdelen niet van elkaar afhankelijk. De aanvragen A, B en C worden gelijktijdig ingediend, maar aanvraag C doorloopt een andere langere procedure.

Onderstaand worden de diverse activiteiten per aanvraag opgesomd:

- (o) onderhouds- en aanplant activiteiten vergunningvrij;
- (a) activiteiten die een WABO vergunning behoeven en passen in het bestemmingsplan Oostduin-Arendsdorp;
- (a afw) activiteiten die een WABO vergunning behoeven en afwijken c.q. niet passen in het bestemmingsplan Oostduin-Arendsdorp.

Aanvraag A: de moestuin tussen de muren

Gebruiksfunctie:

Moestuin tuinieren met vrijwilligers zonder commerciële activiteiten.
Educatie van ondergeschikt belang.

Fase 1

- Onderhoud en herstel bestaande moestuinpaden en moestuinbodem en aanplanten moestuin (o);
- Herstel beschadigde tuinmuur (o);

Fase 2

- Kappen bomen in bestaande moestuin (a);
- Aanleg toegangspad naar moestuin (a);
- Aanbrengen toegangsdeuren in bestaande betonschutting (a);
- Dichtzetten betonschutting bij bestaande ingang en toegangshek en aanbrengen slootwaaiers bij aansluiting muren met sloot (a);
- Aanbrengen composttoilet in berging (a);
- Aanleg eigen water en elektra via de koepel (a).

Resultaat Fase 1 en 2

Fase 1 en 2 moeten leiden tot een goed functionerende moestuin waarin met vrijwilligers groente en andere gewassen als aardbeien en bessen worden geteeld en waar de randen van de tuin binnen de muren met bomen, bloemen en heesters goed worden onderhouden. In deze fase is educatie nog geen structurele betekenisvolle activiteit.

Aanvraag B: de bloementuin met leifruit langs de historische tuinmuur

Gebruiksfunctie:

Tuinieren met vrijwilligers aan leifruitmuur en in bloementuin zonder commerciële activiteiten.
Educatie van ondergeschikt belang

Fase 3

- Kappen bomen aan weerszijden van de historische tuinmuur (a)
- Aanleg pad langs de tuinmuur (a)
- Aanplanten leifruit langs de muur (o)

Resultaat fase 3

Fase 3 is een succes als de historische muur als “vanouds” functioneert doordat er – nu door vrijwilligers- weer leifruit wordt geteeld langs de zonnige muur, de stabiliteit van de muur is sterk verbeterd door het verwijderen van de bomen aan de slootkant van de muur.

Fase 4

- Aanleg bloementuin (o)

Resultaat fase 4

Fase 4 is een succes als de bloementuin door vrijwilligers wordt onderhouden en er ook qua soorten interessante inheemse bloemen staan waardoor de biodiversiteit en positieve effecten op de bijenpopulaties en bijensoorten versterkt worden.

Aanvraag C: bouw van de kas en versterken educatieve functie

Gebruiksfunctie:

Moestuin tuinieren met vrijwilligers zonder commerciële activiteiten.

In de vernieuwde kas kunnen de kweekactiviteiten vollediger worden uitgeoefend.

Educatie van evenwaardig belang doordat regelmatig scholen in de moestuin en de kas participeren met educatieve projecten.

Als de educatieve functie van de kas volledig vorm krijgt kunnen er schoolklassen van zo'n 30 leerlingen afwisselend voor de helft in de tuin en voor de helft in de kas. Met begeleiding van 2 vrijwilligers per klas kunnen er per week maximaal twee klassen meedoen.

Fase 5

- Bouw nieuwe kas (a afw)
- Versterken educatieve activiteiten (a afw)

Resultaat fase 5

Fase 5 is een succes als de nieuwe kas er staat en functioneert als kweekkas voor moestuin en eventueel bloementuin. Daarnaast is er sprake van een structurele samenwerking met scholen uit de buurt waarbij de tuin een rol speelt bij de milieueducatie.

6.4 Maatregelen en materialisatie

6.4.1 Aanvraag A: de moestuin binnen de muren

Fase 2:

Kappen bomen in bestaande moestuin (a)

De bomen langs de sloot behouden hun wortelstronk. Dit zorgt voor behoud van een de stevige walkant en neemt de mogelijke schade aan naastliggende te behouden bomen weg.

Aanleg toegangspad naar moestuin (a)

Het toegangspad wordt aangelegd op een zandcunet van ca 30cm en krijgt halfverharding van fijn grind net als de overige paden op het landgoed.

Aanleg eigen water en elektra via de koepel (a)

Voor het tracé wordt gebruik gemaakt van het bestaande tracé van de riolering.

Waterleiding wordt 40cm diep aangelegd.

Electra wordt 30 cm diep aangelegd.

Door de realisatie van een zelfcomposterend toilet is geen riolering nodig.

Aanbrengen toegangsdeuren in bestaande betonschutting (a)

Ter plaatse van de nieuwe toegang wordt een dubbele toegangsdeur in hout geplaatst met een breedte van 1.80m en een hoogte van 2.00 -2.10m.

Deze deuren zijn 6 cm dik waarvan 4*13 cm houten frame en planken van 2*8cm.

De deuren worden geschilderd in zwart of diep donker groen. Zie referentie.

Dichtzetten betonschutting bij bestaande ingang en toegangshek en aanbrengen slootwaaiers bij aansluiting muren met sloot (a)

De bestaande betonschutting wordt doorgezet over het gedeelte waar nu een laag hek is. De betonschutting is 2.00m hoog en bestaat uit 4 cm dikke betonplaten tussen staanders van 15*15 cm. Over een breedte van 2.00m en hoogte van 2.00 m wordt een houten uitneembare wand geplaatst i.v.m. bereikbaarheid van de tuin met speciaal materieel.

De slootwaaiers worden in het werk opgemeten en krijgen de hoogte van de bestaande tuinmuren ad 1,80 m en steken 60 cm uit over de waterlijn.

Hout, schutting en slootwaaiers worden geschilderd/gecoat in zwart of diep donkergroen.

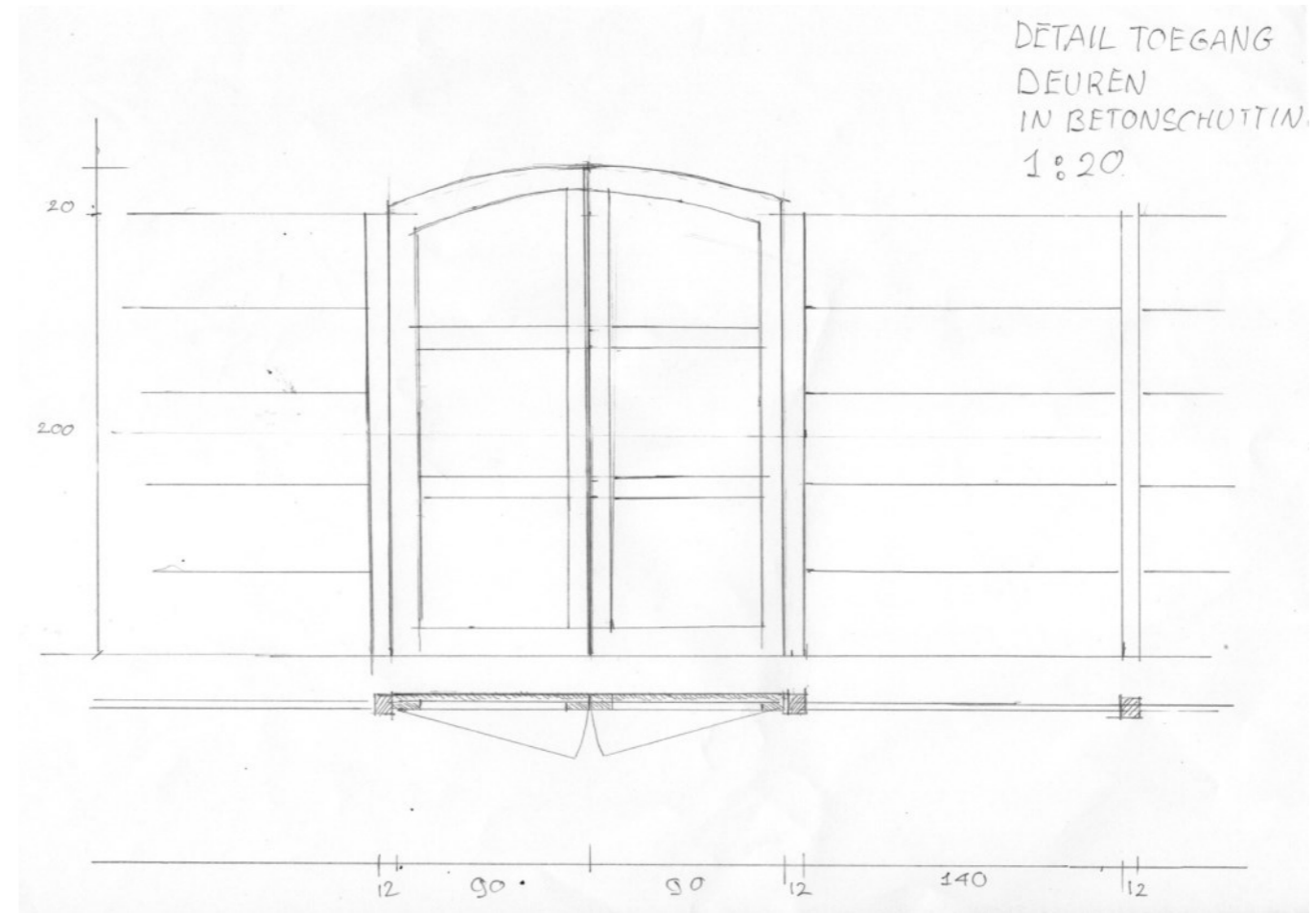
Aanbrengen composttoilet in berging (a)

Voor het aanbrengen van het zelfcomposterend toilet zal een ruimte van 1.30*1.30 worden gecreëerd in de berging van de tuin. Indien vereist zal deze ruimte worden geïsoleerd met voor de vloer 140mm EPS (Rc: 3,7), voor de wanden Kingspan Kooltherm K12 110mm(Rc: 4,7) en voor het dak Kingspan Therma T26 van 142mm dik(Rc: 6,3).

De ruimte kan zo nodig worden voorzien van een elektrische verwarming en een fonteintje in de voorruimte.

Vuilwater en urine worden opgevangen in een ejectortank naast de schuur. Deze ejectortank verdunt de urine met water (verhouding 8 delen water en 1 deel urine).

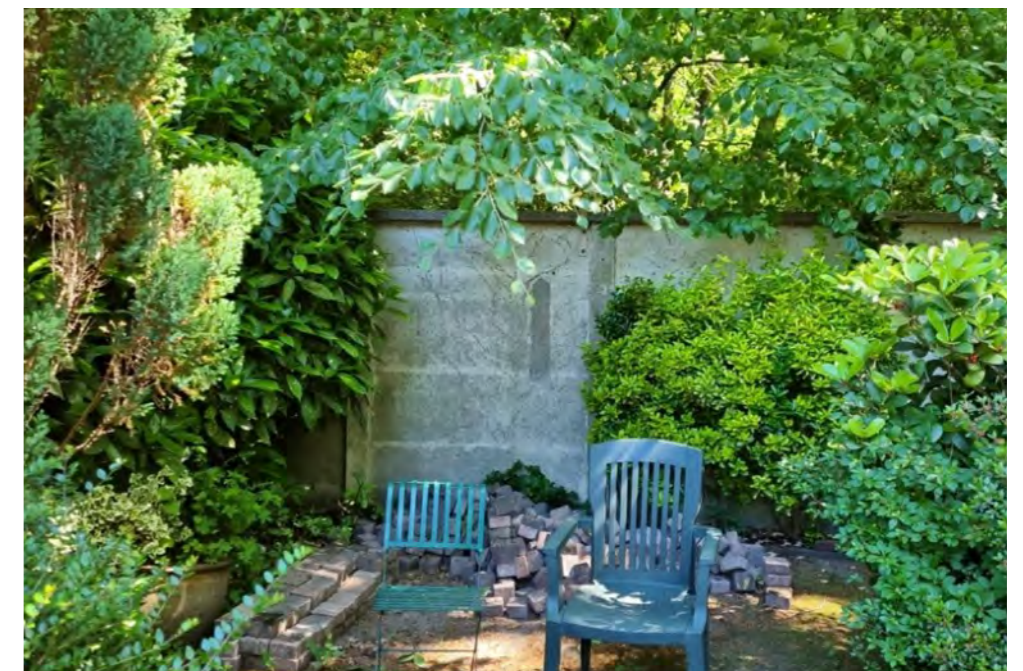
De urine kan vervolgens weer gebruikt worden voor het besproeien van planten, bomen en gewassen. In urine zitten namelijk bijna dezelfde voedingsstoffen als in kunstmest. Zo bevat het onder andere stikstof, fosfor en kalium. Stoffen waarop een plant het dus goed doet.

Maatvoering toegangsdeuren in betonschutting
Tekening Stichting Oostduin

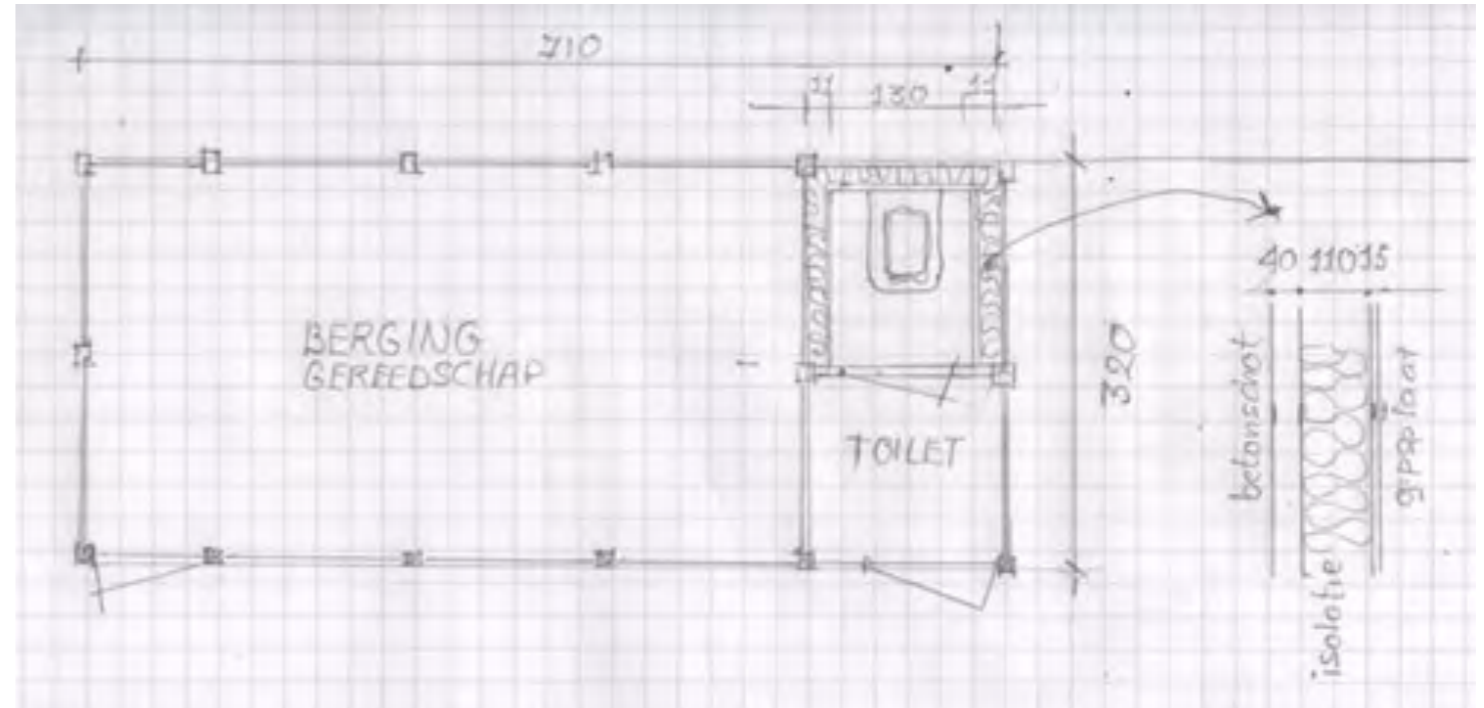
Referentie toegangsdeur

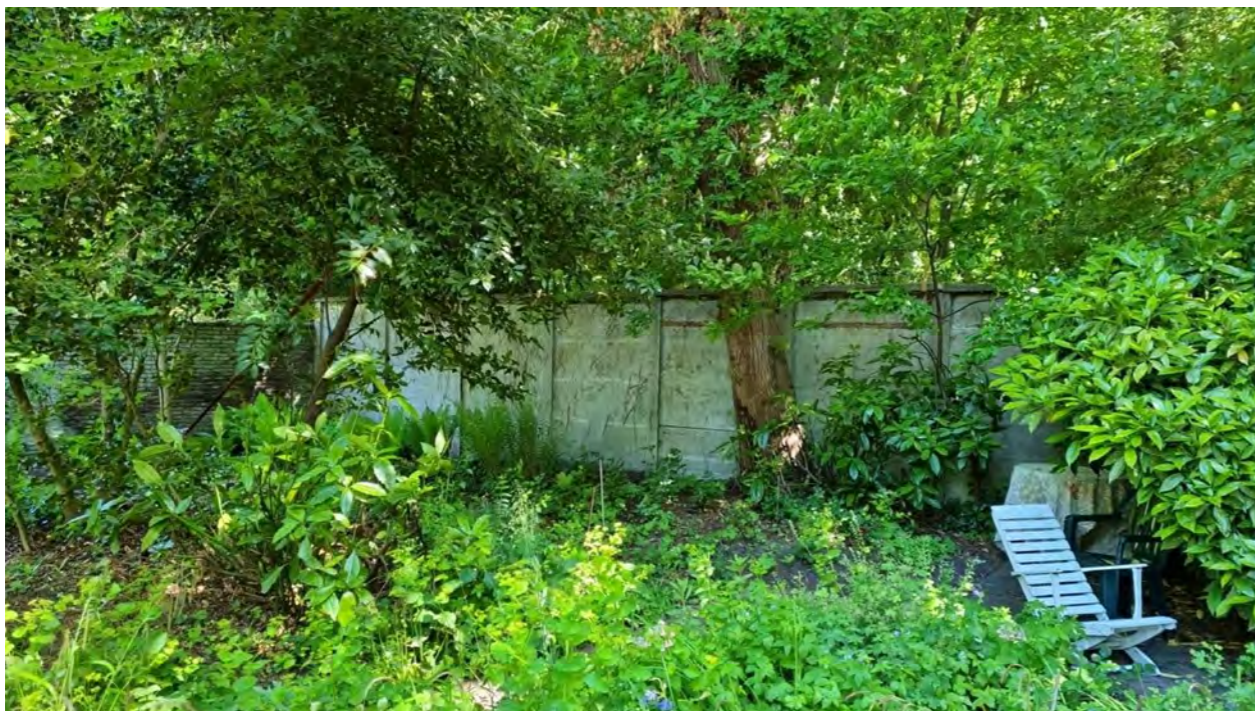
De locatie voor de toegangsdeuren in de huidige situatie.

Berging met aparte toiletruimte

Maatvoering berging met toilet
Tekening Stichting Oostduin

De bestaande schutting die wordt voortgezet in de open hoek

Referentie slootwaaier

6.4.2 Aanvraag B: de bloementuin met leifruit langs de historische tuinmuur.

Fase 3

Kappen bomen aan weerszijden van de historische tuinmuur (a)

De bomen langs de sloot behouden hun wortelstronk. Dit zorgt voor behoud van de historische tuinmuur die sterk heeft te leiden onder de druk van de groeiende wortels. Daarnaast zorgt behoud van de wortels voor een stevige walkant.

Voor de te kappen bomen aan de zonneweidezijde zullen de wortels gefreesd worden.

Aanleg pad langs de tuinmuur (a)

Het pad langs de tuinmuur wordt aangelegd op een zandcunet van ca 30cm en krijgt halfverharding van fijn grind net als de overige paden in het landgoed.

Voor de locatie van de bankjes en het gedeelte in de hoek wordt een verharding van gebakken klinkers toegepast.

6.4.3 Aanvraag C: de bouw van de kas en versterken educatieve functie.

Fase 5

Bouw nieuwe kas (a afw)

De kas heeft een afmeting van 4.00* 8.00 is naar historisch model en bestaat uit een smeedijzeren frame op een muurtje van rode baksteen van 60cm hoog. Het muurtje krijgt een fundering van gewapend beton van 25 breed en 30 diep. De kas krijgt een tegelvloer van tegels gelegd op zand. De hoge muur is een bestaande tuinmuur waarop de kas wordt gemonteerd.

← Referenties nieuwe kas

BIJLAGEN

bij inspraakverslag

Bijlage 9 overleg met Wijkvereniging Benoordenhout Commissie Groen

Van: Foeke Zeilstra

Verzonden: woensdag 14 juli 2021 11:37

Aan: groen@wvbn.nl; andre.vandenheuvel@wvbn.nl

CC: boudewijn.schreiner@gmail.com; Voorzitter wijkvereniging Benoordenhout <voorzitter@wvbn.nl>

Onderwerp: RE: Reactie stichting Oostduin FW: overleg over de tuin van Oostduin

Beste leden van de cie. Groen,

Vorige week stuurde ik de notitie van de Gerard van Evert rond. Het was een verslag van de bestuursvergadering van de stichting Oostduin naar aanleiding van onze bezwaren.

Vanmorgen belde Gerard om te vragen hoe de vlag er wat betreft de wijkvereniging voor staat. Ze hebben – zie zijn notitie – een aantal van onze suggesties overgenomen en passen de plannen aan.

De reden om een meer formeel standpunt van de wijkvereniging te vragen is dat ze een begin willen maken met fondsenwerving. In dat verband wil de stichting Oostduin kunnen melden dat de wijkvereniging instemt met de plannen voor de Gravinnetuin / moestuin en de Siertuin. Begrijpelijk lijkt me.

Om tot een standpunt van de wijkvereniging te komen, zet ik hieronder een paar punten op een rijtje.

Belangrijkste punten waarin de stichting Oostduin niet wil meegaan in de suggesties van de cie. Groen is het brugje dat de moestuin verbindt met de siertuin en de banken bij de siertuin.

Positief in de (bijgestelde) plannen vind ik

- Het behoud van de voor vogels belangrijke bomen in de siertuin. Opsnoeien i.v.m. lichtinval lijkt me geen bezwaar.
- Het laten vervallen van het pad langs de siertuin richting het brugje.

- Het bestemmen van een kwart deel van de Gravinnetuin voor vogels door het dichte groen te laten staan, er geen tuin aan te leggen.
- Het idee om aan weerszijden van de muur aan de parkkant samen met de gemeente dichte beplanting aan te brengen als compensatie voor de binnen de muur te verwijderen bomen / struiken.
- Het kappen van de esdoorns.
- Het aanbrengen van een entree naar de Gravinnetuin vanuit het park zoals door ons bepleit.
- Het in de Gravinnetuin willen ontvangen van groepen scholieren / tuinfans om drukte aan de siertuin kant te beperken. (Stond niet in de notitie, maar kwam wel terug in mijn telefoontje met Gerard).

Negatief

- Het vasthouden van de stichting aan het plaatsen van banken bij de siertuin, m.n. in de hoek aan de siertuin-kant van de padvinders. Ons bezwaar avondlijke onrust door hangjeugd.
- Het brugje.

Telefoongesprek

In mijn telefoongesprek van daarnet met Gerard hebben we nog wat heen en weer gepraat. Paar punten.

De stichting houdt vast aan het brugje om een praktische reden. De verbinding biedt (indien opportuun) bezoekers / vrijwilligers gelegenheid van het een naar het ander te gaan.

Ik gaf aan dat die hoek van de buitenplaats nog steeds vrij stil is wat in het broedseizoen van belang is voor de vogels en dat we blij waren met het vervallen van het nieuwe pad langs de siertuin naar het brugje.

Gerard opperde dat een aantal spelregels voor het gebruik van het brugje en andere zaken (groepen) in een convenant zou kunnen worden vastgelegd.

Lijkt me een goede gedachte, zou wat mij betreft ook met andere gebruikers van het park kunnen.

Scholen, padvinders enz.

De banken bij de siertuin. Een aantal Oostduin-bestuursleden wil de jeugd niet weren. Ook zij hebben recht op ruimte en groen. De banken komen er wat de stichting betreft.

Groene wand: ik heb benadrukt dat weliswaar de esdoorns uit de groene wand langs de sloot aan de zuidkant van de Gravinnetuin kunnen verdwijnen, maar dat er wel een flinke hoeveelheid dicht groen moet overblijven als schuil- en nestgelegenheid voor vogels.

Ik gaf aan dat vooral de toenemende recreatiedruk ons veel zorgen baart. Het is de optelsom van projecten en activiteiten die de rust en de natuur verstoren. Handhaving is nihil. En dat we als wijkvereniging moeite hebben met activiteiten die meer en meer bezoekers aantrekken.

De speeltuin is pardoes uitgebreid en trekt veel mensen van buiten de wijk. Groepen BSO-ers, ouders met kinderen uit de Archipelbuurt, scholen gymen er enz. De rauzen – kinderen zijn kinderen – door het groen.

Gerard: de stichting Oostduin hecht zeer aan goed overleg met de wijkvereniging. Was blij met input cie.

Groen.

Hoe nu verder

Er moet een formeel standpunt van de wijkvereniging komen richting de stichting Oostduin. Vraag aan André en Frans om dat op te pakken. Ik cc de voorzitter van de wijkvereniging en Boudewijn Schreiner die als groen- en vogelexpert met de cie. Groen heeft meegedacht.

Zie even niet dat een nieuwe ronde overleg Cie Groen en stichting Oostduin veel zal brengen.

Dus als er commissieleden zijn die nog op- en/of aanmerkingen hebben op de huidige stand van zaken, laten die het s.v.p. op korte termijn melden.

Tot zover nu even. Gerard v. E. weet dat ik deze mail verstuur, waardeert dat en staat voor evt. vragen open.

Met vr. groet,
Foeke.

Foeke Zeilstra
vrijwilliger communicatie
Haagse Vogelbescherming

Van: Foeke Zeilstra

Verzonden: woensdag 7 juli 2021 14:22

Aan: groen@wvbn.nl; andre.vandenheuvel@wvbn.nl

CC: boudewijn.schreiner@gmail.com

Onderwerp: Reactie stichting Oostduin FW: overleg over de tuin van Oostduin

Beste allen,

Hierbij de reactie van de stichting Oostduin op onze bezwaren.

Een aantal punten wordt niet genoemd. Bijvoorbeeld de ontvangst van groepen in de Gravinnetuin. Ook het minimale gebruik van de brug – m.n. in het broedseizoen – wordt niet vermeld. En ik meen me te herinneren dat de aanzuigende werking van bankjes op hangjeugd door ons goed is betoogd. Zie ik zo snel niet terug.

Positief is de ruimte voor vogels in de Gravinnetuin / moestuin en de grande entree aan de kant van het koepeltje. Die ook voor groepen zal worden gebruikt.

Het pad bij de siertuin vervalst, maar niet dat langs de muur i.v.m. het leifruit.

Met vriendelijke groet,
Foeke.

Van: Gerard van Evert <vanevert@gmail.com>

Verzonden: dinsdag 6 juli 2021 09:29

Aan: Foeke Zeilstra <f.zeilstra@zeilstra-en-partners.nl>

CC: Voorzitter wijkvereniging Benoordenhout <voorzitter@wvbn.nl>

Onderwerp: overleg over de tuin van Oostduin

Beste Foeke ,

ik vond het een boeiend en goed overleg vorige week maandag.

Met dit bericht richt ik me tot jou in het vertrouwen dat jij je collega's weet te informeren.

Chance sprak in een mail naar mij om het plan vanuit natuurperspectief nog beter te maken.

Daar ging het gesprek echt over.

Naar aanleiding van het gesprek heb ik mij hard gemaakt voor een reeks planwijzigingen bij het team waarmee het plan is opgesteld.

Bijgaand tref je het overzicht met planwijzigingen aan zoals gistermiddag besloten.

ik hoop dat hiermee voor jullie dusdanige verbeteringen worden aangebracht dat jullie de wijkvereniging kunnen adviseren het plan voor de tuin van Oostduin te ondersteunen.

Wij zouden dat bijzonder waarderen

met vriendelijke groet

Gerard van Evert

Bestuurder Stichting Oostduin

vanevert@gmail.com

06-48130446

Het plan is gepresenteerd en besproken met verschillende betrokkenen:

10 juni G.van Evert met Y.de Vries en C.v.Kordelaer het bestuur van de Wijkvereniging Benoordenhout
C.Pennington, F.v.Rijckevorsel, E. Molenaar, A.v.d Heuvel , W.Kooij

29 juni G.van Evert met delegatie met commentaar commissie Groen 29 juni

F.Zeilstra, W.Kooij, A. v.d.Heuvel

Bijlage inbreng notitie Cie groen dd 29 juni

Samenvatting commentaar

Cie Groen (Zie bijlage) Moestuïn

- - Behoud ca 9-10 m brede strook tbv vogels en bij vermindering strook deze compenseren/herplanten aan andere zijde tuinmuur. Beheer de strook op ornithologisch advies.
- - De esdoornbomen aan de slootzijde van de oude muur kunnen vervallen

- - Entree maken aan de koepelzijde in de betonmuur Bloementuin
- - Handhaaf twee boomclusters vanwege broeden Goudhaantje en Staartmees Een beetje schaduw op de muur kan geen kwaad.
- - Voorkom een toename van de drukte door de toegang naar de moestuin
- - Zitjes en banken in de bloementuin laten vervallen want dit leidt tot hangjongeren met bijkomende vervuiling

Voorstel reactie Stichting Oostduin

Een tweede toegang

De verstoring van de rust op de zonneweide is uiterst relatief. Immers de moestuin is op slechts gezette tijden publiek toegankelijk. De vrijwilligers zijn in aantal geen verstorende factor. Op de brug zal het hek meestal dicht zijn.

De gewenste tweede toegang voor de moestuin centraal in de betonmuur aan de zijde van de koepel wordt in het plan opgenomen. Deze zal net zo vaak dicht zijn, maar kan bijdragen tot de toegankelijkheid.

De brug

De brug is een essentieel onderdeel omdat de twee tuindelen een geheel vormen. Zo maken de muur met leifruit en de bloemen onderdeel uit van de educatieve waarde van de gehele tuin.

De boomstrook in de moestuin

De gehele hoogopgaande boomstrook van 9-11m langs de tuinmuur handhaven past slecht in het plan. In het aangepaste plan worden de waardevolle bomen in het vak "linksboven" en het "middenvak" gespaard en loopt het pad er doorheen. De precieze ligging van het pad in relatie tot de bomen nog ter plekke in overleg uitwerken.

Ornithologisch advies bij het beheer van deze strook wordt zeer gewaardeerd.

De beplanting in het vak "rechtsboven" omvat minder waardevolle bomen en vervalt in het plan mede tbv de bezonning van de kas. De door de cie Groen aangeduide compensatie aan de andere zijde van de tuinmuur willen wij als een aanvaardbare oplossing realiseren.

De esdoornbomen aan de slootzijde van de oude muur kunnen vervallen

Een andere plek voor de nieuwe kas

Bij het bespreken van het commentaar in de tuin en nadere analyse van de hoogopgaande boomstrook langs de muur constateerden wij dat de geplande kas en de hoge boom daar vlakbij toch met elkaar conflicteerden. Om deze reden komt de nieuwe kas op de plek van de huidige kas langs de muur bij het hoge flatgebouw arendsdorp. Qua bezonning komt dat ook redelijk goed uit.

Bomen langs de historische tuinmuur

Het handhaven van twee boomclusters langs de historische muur bij de zonneweide waar goudhaantje en staartmees wonen is mogelijk. Met het opsnoeien lijkt het effect op de leifruitgroei langs de muur beperkt en met een aangepaste plantenkeuze behoeft het geen aantasting van de siertuin te zijn. Laten we het effect in de tijd monitoren. Het plan wordt aldus aangepast.

Pad langs de siertuin

Het pad langs de buitenzijde van de siertuin bij de zonneweide vinden we niet essentieel, je kunt ook prima over het gras langs de siertuin lopen, het verharde pad kan langs de muur met leifruit lopen en toegang geven tot de moestuin. Kortom de bloembedden grenzen rechtstreeks aan het gras van de zonneweide.

Bankjes

We begrijpen het advies om voorzichtig te zijn met het plaatsen van vaste bankjes in het permanent toegankelijke gedeelte gezien het effect op hangjongeren. Echter we willen meer dan hangjongeren wegsturen. Bankjes zijn ook voor anderen een kwaliteit. We gaan dus wel door met bankjes waarbij we het aantal kunnen beperken. Daarnaast willen we graag dat via andere wegen dit structurele probleem wordt opgelost bijvoorbeeld als we jongeren meer via scholen en participatieprojecten erbij kunnen betrekken.

Interview

Een groene parel in de wijk

Velen van ons hebben – zeker in coronatijd – wel eens een frisse neus gehaald op het Landgoed Oostduin-Arendsdorp. Het is een heerlijke groene long in onze wijk, met een geschiedenis die teruggaat tot in de zestiende eeuw. In de bekende koepel spraken we met Gerard van Evert, een van de bestuurders die namens Stichting Oostduin de landgoederen beheert, over het verleden, het heden én de toekomst van Oostduin-Arendsdorp.

‘Stichting Oostduin ziet zich als de rentmeester van het landgoed’, vertelt Gerard. ‘Rentmeesterschap is ook een christelijk begrip en dat past goed bij de stichting, die van oudsher een christelijke historie heeft. Gravin Van Bylandt, de laatste bewoner van het landgoed, was zeer gelovig en zij wilde niet haar gehele bezit aan de gemeente verkwanzelen. Ze heeft het landgoed daarom nagelaten aan de Protestantse kerk. Het beheer kwam in 1947 in handen van Stichting Oostduin. Goed rentmeesterschap is ook relevant voor de toekomst. Het is belangrijk om zorgvuldig om te gaan met de omgeving en deze te koesteren voor de volgende generaties. Dat proberen we ook voor het landgoed te doen.’

Gerard is al sinds 1990 penningmeester van Stichting Oostduin. ‘In de jaren negentig vroeg het landgoed weinig aandacht, alles stond er goed bij’, vertelt hij. ‘In de jaren daarna, met het leegkomen van de portierswoning, ontstond de noodzaak om ingrijpend te restaureren. De laatste jaren zijn we ook intensief bezig geweest met de restauratie van de koepel, omdat er constructieve problemen waren. Het waren ingrijpende en kostbare hersteloperaties.’

De historische gebouwen op het landgoed – de koepel, de portierswoning en het huis ‘De Rietjes’ – zijn voor de stichting de parels van Oostduin-Arendsdorp. Onlangs kreeg zij de kans om een parel toe te voegen, toen zij de ‘Gravinnetuin’ kon verwerven. Deze ommuurde tuin,

Gerard van Evert

die oorspronkelijk deel uitmaakte van het landgoed, behoorde lange tijd bij de flat Arendsdorp. Gerard: ‘Wij willen de Gravinnetuin inrichten als moestuin – als een plek van rust en stilte voor de buurt, maar ook voor educatie. Daarbij sluiten we aan bij een eeuwenoude traditie, omdat er op de landgoederen ook altijd moestuinen aanwezig waren. Ook gravin Van Bylandt was een tuinliefhebber en had begin vorige eeuw op het landgoed diverse tuinen, waaronder een grote moestuin. Zij stelde regelmatig haar moestuin en kassen open, zodat mensen konden genieten van de tuin en het landgoed. Er is hierover zelfs een krantenberichtje uit de jaren dertig bewaard gebleven.’

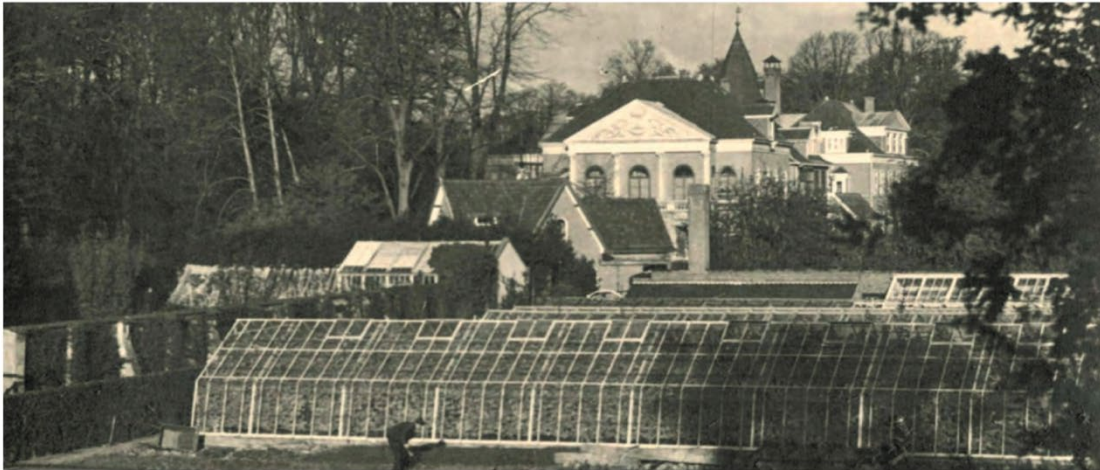
Vol enthousiasme vertelt Gerard over de plannen. ‘Samen met Stichting In Arcadië hebben we een plan ontwikkeld dat de oorspronkelijke tuinen zo veel mogelijk benadert. Zo grijpt het ontwerp van de moestuin terug op de 18e eeuw. Ook de rommelige strook langs de oude tuinmuur op de zonneuweide wordt aangepakt. Tot voor de Tweede Wereldoorlog liep hier de moestuin tot aan de grens met de Oostduinlaan. Langs de muur komt nu

een kruiden- en bloemenzone. De muur zelf zal zodanig worden hersteld dat er weer leifruit langs kan groeien, zoals in de tijd van de gravin. Zo maken we de historische continuïteit zichtbaar. En de combinatie van bloemen en leifruit zal naar onze verwachting de biodiversiteit van het park ten gunste komen.’

Educatie is voor Gerard een belangrijk aspect van de plannen: ‘Het zichtbaar maken dat groente en fruit dichtbij groeien, is van grote educatieve betekenis. Ik weet hoe leuk mijn eigen kleinkinderen dat vinden. We gaan ons best doen om scholen uit de buurt te betrekken. Ik hoop dat zij hierheen komen en meewerken aan kleine projecten en met gerichte programma’s. Dat we nu tomaten en sperzieboontjes invliegen uit Afrika is een ramp voor klimaat en milieu. De moestuin laat iets zien van een toekomst waarin groente dicht bij huis geteeld wordt. Binnen de wijkvereniging vinden deze plannen ook gehoor. Maar het houdt niet op bij de jongeren. We willen ook vrijwilligers werven voor het onderhoud van de tuin, zodat deze voor én door de buurt wordt. We waarderen het zeer dat de wijkvereniging meehelpt om het proces te organiseren, ook door ons ruimte te geven op haar website.’

‘De ontwikkeling van de tuin zien we als een ontdekkingstocht, en dat doen we samen met de buurt’, legt Gerard uit. ‘We hopen een perspectief te schetsen dat we samen kunnen uitwerken. Daarom vinden we het heel belangrijk om goed naar anderen te luisteren en om te proberen elkaar te verstaan. Zo hadden we onlangs overleg met de Commissie Groen van de wijkvereniging. De commissie wees erop dat in twee bomen bij de tuinmuur respectievelijk een goudhaantje en een staartmees broeden. Die willen we natuurlijk niet verstoren en daarom passen we het plan aan.’

Als ik Gerard vraag naar de planning, antwoordt hij: ‘Ik ben een optimistisch van aard en denk dat een belangrijk deel van de tuin volgend jaar gerealiseerd is.

Kassen en moestuinbedden op landgoed Oostduin-Arendsdorp rond 1930

Impressie van de moestuin

Tegelijkertijd zijn er op onderdelen officiële procedures nodig, zoals vergunningaanvragen, en die kosten tijd. Ook hebben we nog niet al het geld bij elkaar. De jaarlijkse onderhoudskosten kan de stichting uit haar exploitatie financieren. Voor de eenmalige kosten voor de aanleg van de tuin vragen we bijdragen van de overheid en particuliere fondsen.'

'De kern is dat we het samen willen doen', benadrukt Gerard nogmaals. 'Daarom doen we een oproep: vrijwilligers, doe mee! Van jong tot oud, iedereen is welkom. Aan deelname zit wel een criterium: die is vrijwillig, maar uiteraard niet vrijblijvend. Daarnaast nodigen we wijkgenoten van harte uit om hun herinneringen aan het landgoed met ons te delen. Die persoonlijke verhalen krijgen aandacht op onze website. Oostduin-Arendsdorp is immers van ons allemaal.'

Anne-Helene Borgts-Kooijmans

Meer informatie over de historie van het landgoed en de plannen voor de tuin vindt u op landgoedoostduin.nl.

Bijlage 10 B link en artikel op website wijkvereniging Benoordenhout

Nieuw leven voor de Tuin van Oostduin

21 juni 2021

Wie geregeld door Oostduin loopt, denkt het landgoed wel te kennen. Toch zijn er nog verborgen plekken: de tuinen van weleer. Voor een deel verdwenen,...

1

Nieuw leven voor de Tuin van Oostduin | Wijkvereniging Benoordenhout

WIJKVERENIGING BENOORDENHOUT

NIUWS AGENDA WEGWIJZER LID WORDEN VERENIGING WIJKBLAD CONTACT HULP OEKRAÏNE

Home > Groen > Nieuw leven voor de Tuin van Oostduin

Groen Wijk en wonen

Nieuw leven voor de Tuin van Oostduin

21 juni 2021

Wie geregeld door Oostduin loopt, denkt het landgoed wel te kennen. Toch zijn er nog verborgen plekken: de tuinen van weleer. Voor een deel verdwenen, voor een deel verscholen achter een muur vormen de tuinen voor velen nog onbekend terrein. Nóg, want daar komt verandering in! Stichting Oostduin, eigenaar van het landgoed, gaat de oorspronkelijke tuinen van Oostduin nieuw leven inblazen.

Het plan omvat een ommuurde 'stille' moestuin én een levendige bloemen- en kruidentuin. Met deze tuinen neemt de biodiversiteit in het park toe. Dit leidt naar verwachting tot een toename van vlinders en insecten en daarmee ook tot meer vogelsoorten.

Betekenis voor de wijkbewoners

De Tuin van Oostduin zal buurtgenoten een plek bieden waar het goed toeven is. De bloemen- en kruidentuin zijn permanent toegankelijk. Voor de moestuin gelden bepaalde openingstijden; hier kunt u – gezeten op een bank tussen de beplanting – in stilte genieten van de natuur. De Stichting denkt ook aan het organiseren van rondleidingen voor wie meer wil weten over de historie van de tuinen en het landgoed. Voor de jonge wijkbewoners komt er een educatief programma. In schoolverband of door middel van workshops leren kinderen over wat er groeit en hoe het groeit, over kringloop en biodiversiteit. Ze kunnen ook praktisch aan de slag met oogsten en appelmoes of jam maken.

Vrijwilligers voor beheer en onderhoud van de tuin

U leest het, er staat veel te gebeuren in en rondom de Tuin van Oostduin. Voelt u sympathie voor het plan en denkt u op enigerlei wijze te kunnen bijdragen aan het beheer of onderhoud van de tuin, neem dan contact op met de Stichting Oostduin. Ga naar de website www.landgoedooostduin.nl, klik op 'contact' en vul het formulier in. Op deze site vindt u overigens ook meer informatie over de achtergrond en de plannen van de Stichting Oostduin.

Schermafbeelding

TRANSLATE WEBSITE

Dutch

BEKIJK OOK

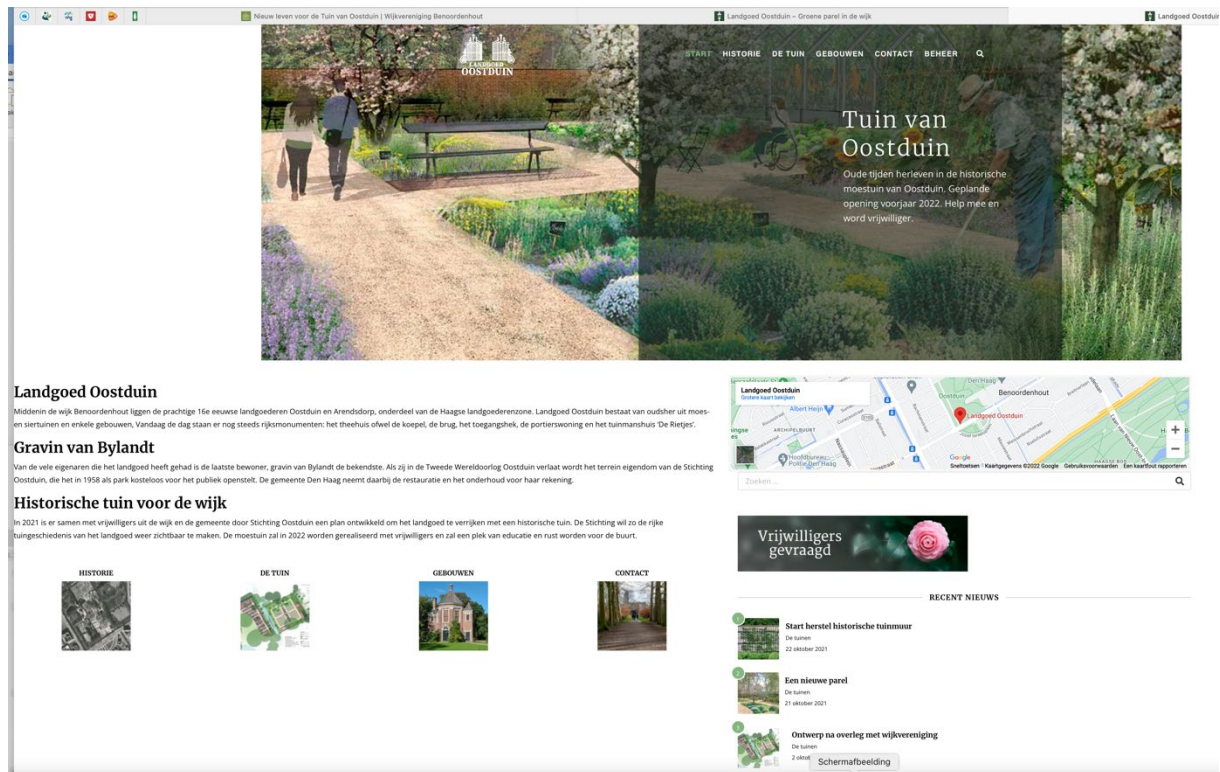
- WijkCafé op 5 mei 28 april 2022
- Walk for internationals and locals 25 april 2022
- Festival voor Haagse Stadmakers 25 april 2022

ARCHIEF CATEGORIEËN

Activiteiten	96
Benoordenhoutse Oldtimer Club	4
Bestuur	30
ContactClub Benoordenhout	15
DuurSaam Benoordenhout	2
Duurzaamheid	16
Expats	13
Gemeente	70
Groen	26
Jongeren	19
Kunst en cultuur	34
Ouderen	4
Rijk	2
Ruimtelijke ordening	24
Scholen	5
Sport	6
Uncategorized	1
Veiligheid	9
Verkeer en vervoer	13
Wijk en wonen	56
Wijkblad Benoordenhout	9
Wijkcentrum	11
Wijkvereniging	23
WVBN	7
Zorg en welzijn	44

Zoek

Bijlage 10 C Website Stichting Oostduin startpagina

Bijlage 10 D

Reacties op de publicatie in het wijkblad en de website van de Stichting Oostduin (de reacties zijn geanonimiseerd ivm privacy)

Mooi als dit verborgen stukje Arendsdorp voor iedereen zichtbaar en toegankelijk wordt. Tekeningen zien er mooi uit.

Goedemiddag,

Ik wilde graag laten weten dat we erg blij zijn met dit mooie plan en wat geweldig dat jullie ermee bezig zijn. Als buurtbewoner wordt het enorm gewaardeerd!

Groeten

Top plan, erg leuk!

Beste Stichting Oostduin, ik wil graag helpen met tuinieren vooral in de moestuin maar overal is ook prima. Vriendelijke groeten,

Prachtig plan!

L.S. Ik ontvang graag meer informatie over de mogelijkheden om mij als vrijwilliger in te zetten voor onderhoud van het park. Hartelijke groet

Beste allemaal, Graag zet ik me in voor het onderhoud van deze speciale tuin. Ik hoop dat ik een bijdrage mag leveren. Met vriendelijke groet

Lijkt me leuk om mee te helpen!

Zou ik de tuin een keer kunnen bekijken?

Leuke gedachte om mijn hobby tuinieren en mijn locatie (Oostduinplein) te kunnen combineren.

would like to help out with any gardening needed

Vrijwilliger worden voor het onderhoud van de tuin

Beste, ik heb helaas niet veel tijd, maar zou het best leuk vinden om bijv 1 keer jaar te helpen in de tuin, als er groot onderhoud nodig is. U mag me op een mailinglijst zetten

Dank voor de uitgebreide informatie. we verheugen ons op de nieuwe ontwikkelingen in het park.en bull terriër ..

Een heel goed idee om een nieuwe tuin met moestuin te maken. Veel mensen vinden het leuk om daarin te werken. Op veel plaatsen in Nederland zijn dat prima buurtvoorzieningen

Als ik de ochtend van zaterdag 10 juli kan komen, lijkt me dat prachtig.

Op die ochtend wil ik best wat helpen eenmalig. Voor wekelijks onderhoud kan ik nu geen beloftes doen of verwachtingen scheppen.

Hartelijke groet,

Mooi initiatief van 'Oostduin' om de tuin in oude stijl te gaan vernieuwen. Hoop van harte dat het allemaal lukt en ik wens u veel succes met de uitvoering van dit prachtige plan!

Op de website van de wijkvereniging Benoordenhout zag ik dat jullie werken aan een historische moestuin op landgoed Oostduin. Ik heb daar belangstelling voor, zou graag als vrijwilliger meewerken.

Kunnen jullie me wat meer informatie geven over wat er dan verwacht wordt?

Ik heb uw initiatief gelezen in het wijkblad benoorden hout augustus 2021. Ik zou me graag willen aanmelden als vrijwilliger voor het onderhoud van de moestuin.

Ik hoor graag van u

Met veel belangstelling las ik in het wijkblad over de plannen voor een moestuin enz in Arendsdorp. Er wordt aangegeven dat er vrijwilligers nodig zijn voor onderhoud. Kunt u mij daar meer informatie over geven?

Bij voorbaat dank voor uw reactie.

Ik las met belangstelling het sympathieke interview met Gerard van Evert. Bijgaand een artikel in de FAZ van 31 juli waarin de Duitse prins Felix Prinz zu Löwenstein aan het woord komt en waarin Gerard van Evert - denk ik - wel een en ander van zijn ideeën zal herkenn

Ik las in wijkblad Benoordenhout dat u op zoek bent naar vrijwilligers voor de historische moestuin in park Oostduin.

Ik heb daar belangstelling voor. Ik ben .. in woon sinds oktober 2020 aan de Van Alkemadelaan Voordien had ik een vrijstaand huis aan de Noordweg in Den Haag met een tuin van 1.000 m², waarbij de tuin mijn hobby was. Het formulier om me als vrijwilliger op te geven zag ik niet, vandaar deze mail.

Ik woon hier nu prima in het appartement maar werken in de tuin mis ik toch wel. Ik werk nu nog, en heb nu nog niet zo veel tijd, maar vanaf December 2022 ben ik met pensioen en dan zou ik het heel leuk vinden om in de moestuin van Oostduin te werken als vrijwilliger.

L.s.

Tot op heden verbleef ik 20 jaar in Frankrijk met groot terrein en daarna 8 jaar id Achterhoek, maar nu dan in ons pied a terre waar we echt gaan wonen,zonder tuin echter.
Graag wil ik buiten bezig zijn, maar wonende in Benoordenhout me ook inzetten voor behoud/onderhoud van het mooie groen in de wijk/buurt.

Bijlage 11 Overeenstemming met Wijkvereniging Benoordenhout

Verklaring samen te ondertekenen

Verklaring te plaatsen in wijkblad

Verklaring op verzoek afgeven aan de Gemeente en andere instanties

De Stichting Oostduin en de Wijkvereniging Benoordenhout hebben overleg gevoerd over het initiatiefplan van de Stichting Oostduin voor de Tuin van Oostduin.

In dit overleg zijn een aantal ingrijpende wijzigingen in het plan overeengekomen waarbij het plan beter ingepast is in de ecologische kwaliteit van het landgoed Oostduin.

Om deze reden is de ingang van de moestuin verplaatst naar de zijde van de koepel en is de brug naar de tuin aan de zonneweide vervallen.

Het aldus aangepaste plan ziet de wijkvereniging als een verrijking van het landgoed Oostduin en wordt door de wijkvereniging ondersteund.

Stichting Oostduin

Voorzitter ^{29/10/21}

Wijkvereniging Benoordenhout

Voorzitter *Plaats vervuand*

Den Haag ~~oktober 2021~~ *27 sept 21*

J. Voskoamp

[Handwritten signature and notes]

Overige afspraken

Ornithologisch advies van de Cie groen van de wijkvereniging wordt ingewonnen bij aanleg en beheer van de tuin.

De hoog opgaande boomzone in de huidige Gravinetuin te handhaven tbv de vogels.

Het behoud van voor vogels belangrijke bomen in de tuin aan de zonneweide waarbij op snoeien niet is uitgesloten.

Het wel verwijderen van de esdoorns

Het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen in de tuin uit te sluiten

Het bevorderen van intensievere beplanting aan de gemeentezijde van de muur

Na twee jaar zal de Stichting Oostduin evalueren hoe de tuin functioneert en met de wijkvereniging overleggen over haar bevindingen.

Verklaring samen te ondertekenen

Verklaring te plaatsen in wijkblad

Verklaring op verzoek afgeven aan de Gemeente en andere instanties

De Stichting Oostduin en de Wijkvereniging Benoordenhout hebben overleg gevoerd over het initiatiefplan van de Stichting Oostduin voor de Tuin van Oostduin.

In dit overleg zijn een aantal ingrijpende wijzigingen in het plan overeengekomen waarbij het plan beter ingepast is in de ecologische kwaliteit van het landgoed Oostduin. Om deze reden is de ingang van de moestuin verplaatst naar de zijde van de koepel en is de brug naar de tuin aan de zonneweide vervallen.

Het aldus aangepaste plan ziet de wijkvereniging als een verrijking van het landgoed Oostduin en wordt door de wijkvereniging ondersteund.

Stichting Oostduin

Voorzitter

Wijkvereniging Benoordenhout

Voorzitter *Plaats vervangend*

Den Haag ... ~~oktober 2021~~ *27 sept '21*

Overige afspraken

Ornithologisch advies van de Cie groen van de wijkvereniging wordt ingewonnen bij aanleg en beheer van de tuin.

De hoog opgaande boomzone in de huidige Gravinnetuin te handhaven tbv de vogels. Het behoud van voor vogels belangrijke bomen in de tuin aan de zonneweide waarbij op snoeien niet is uitgesloten.

Het wel verwijderen van de esdoorns

Het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen in de tuin uit te sluiten

Het bevorderen van intensievere beplanting aan de gemeentezijde van de muur

Na twee jaar zal de Stichting Oostduin evalueren hoe de tuin functioneert en met de wijkvereniging overleggen over haar bevindingen.

a.w. van den Heuvel